

109200

FRIGJØRINGSPROTOKOLL 1940 - 1945

Redaktører: Trine O. Schøning og Arnfinn Aabø

Utgitt av: AL Biblioteksentralen

Copyright: AL Biblioteksentralen

Illustrasjoner og tekst utlånt av:

- * Forsvarsmuseet
- * Norges Hjemmefrontmuseum
- * Instituttet for okkupasjonshistorie
- * Krigsinvalidforbundet
- * Norge i krig, Guri Hjeltnes
- * Universitetsbiblioteket

Varenr. 77510

A/L BIBLIOTEKSENTRALEN

MALERHAUGVEIEN 20 · OSLO 6 · TLF. *(02) 67 34 80 · TELEKS 19233 BSN
POSTGIROKONTO NR. 5 10 12 09 · BANKGIRO NR. 6059.05.03145
BANKFORBINDELSE: KREDITKASSEN, OSLO

FØLGESEDI

Oslo, 17/2-95.

Instit. for Norsk okkupasjons historie
.....
bibliotekets navn *of Østving.*

Vi viser til bibliotekets bestilling(er)

Dato

Bestillingstype

lf. best.

Faktura følger senere.

og

sender bøker.

sender bøker som utgjør det resterende antall av ovenne bestilling(er). *Frifjøring per bok*

De bøker som ikke er med i denne sendingen:

er notert som restordre og sendes biblioteket straks de mottas fra forlag.

er utsolgt fra forlag.

er utgått fra vårt lager. Vennligst send inn ny bestilling dersom bøkene ønskes bestilt fra forlag.

Med vennlig hilsen
A/L Biblioteksentralen

NB! Hvis sendingen ikke inneholder det antall bøker som er oppgitt

151

Fritt Folk

Nr. 19

Abonnementspriser: Kr. 2.00 pr. mnd.,
kr. 6.00 pr. kv., kr. 24.00 pr. år.

Nasjonalt Dagblad

Løssalg 15 øre

5. årgang

Brutalt alliert overgrep mot Norge Miner er utlagt i vårt territorialfarvann

Det er meddelelsen om dette som er hovedinnholdet av den fransk-britiske note

London, den 8. april

I en kringkastingsmelding i dag morges har den britiske og franske regjering meddelt at de forbeholder seg rett til å ta de forholdsregler som de finner nødvendige for å hindre Tyskland i å få tilførsler gjennom eller andre fordeler i Norge. De to regjeringer har besluttet å forby bruken av norsk territorialfarvann for skip som har kontrabande ombord. De gir opplysning om at tre felter innenfor norsk territorialfarvann er gjort farlig for skipsfarten ved at det er utlagt miner der og erklærer at de skip som går inn i disse feltene gjør det på egen risiko. For å hindre at norske eller andre skip kommer inn i disse feltene uten varsel, vil de bli avpatruljert av britiske krigsskip i et tidsrum av 48 timer etter utlegningen av den første minen. Kringkastingsmeldingen tilføyer at de allierte aldri vil følge Tysklands eksempel i brutal maktanvendelse. Minelegningen vil ikke legge hindringer i veien for norske skip som skal gå inn i norske havner.

Minerfeltene

Følgende områder i norsk territorialfarvann er gjort farlige for skipsfarten ved miner som er lagt ut, og skip som går inn i disse områder, gjør det på egen risiko:

a) Ved STADLANDET, et område begrenset av den norske kyst og linjen mellom følgende punkter:

- 1) 62 gr. 11 min. 6 sek. n. bredde, 5 gr. 6 min. 12 sek. øst lengde.
- 2) 62 gr. 9 min. 24 sek. n. bredde, 5 gr. 0 min. 13 sek. øst lengde.
- 3) 62 gr. 9 min. 13 sek. n. bredde, 4 gr. 49 min. 30 sek. øst lengde.
- 4) 62 gr. 19 min. 30 sek. n. bredde, 5 gr. 5 min. 36 sek. øst lengde.
- 5) 62 gr. 12 min. 0 sek. n. bredde, 5 gr. 9 min. 0 sek. øst lengde.

b) Ved BUD, et område begrenset av den norske kyst og linjen mellom følgende punkter:

- 1) 62 gr. 53 min. 27 sek. n. bredde, 7 gr. 5 min. 30 sek. øst lengde.
- 2) 63 gr. 3 min. 30 sek. n. bredde, 6 gr. 21 min. 0 sek. øst lengde.
- 3) 63 gr. 7 min. 12 sek. n. bredde, 7 gr. 4 min. 30 sek. øst lengde.

Forta. siste side.

Full skandinavisk krise i neste fase av krigen

er hvad man i Tyskland regner med som følge av den økede allierte aktivitet overfor de nøytrale.

London. Fra Amsterdam meldes til Reuters at Storbritannias skode virksomhet med hensyn til de nøytrale har skapt uro i tyske kretser. Det tyske utenriksdepartementet arbeider for full damp med den nye situasjonen, og tyske aviser har harmfulle artikler. På offisielt hold sier en at det ikke blir truffet noen motforholdsregler straks men de nøytrales holdning blir fulgt med oppmerksomhet. Man-

ge iakttagere regner med en full skandinavisk krise i neste fase av den europeiske krig. Til de nøytrale pleier nasjonalsosialistiske representanter gjerne si at hvis en godkjenner blokaden, er det ensbetydende med at en hjelper de allierte. Det er hovedinnholdet i den tyske reaksjonens også overfor den nye handelsavtalen mellom Storbritannia og Nederland. Tyskland må undersøke hvor langt Nederland er gått når

det gjelder å oppgi rettigheter og plikter som nøytral stat, sier tyskerne. Den tyske kringkastingsforteller de nøytrale at de trues av Storbritannias hensynsløse planer, men på nøytralt hold har man ikke vært sene om å legge merke til at faren ikke kommer fra de britiske planer men fra Tysklands eventuelle hevntiltak mot dem som etter dets mening gir etter for planene, sier Reuters Amsterdamkorrespondent.

Ordlyden av den fransk-britiske note til Norge:

Paris 8. april

Den britisk-franske henvendelse til den norske regjering er nå offentliggjort. Den har følgende ordlyd:

I løpet av de siste uker er den tyske kampanje mot handelskip av alle nasjonaliteter tillatt og gjennomført med en brutalitet som har vært ennå større enn tidligere. Tallet på de nøytrale skip som Tyskland har senket kommer i dag over 150, og tallet på de nøytrale borgere som er drept ved disse senkningene nærmer seg 1000. Disse angrep er i nesten alle tilfelle gjennomført i strid med de anerkjente regler for krigsførelsen, ofte under de mest barbarske forhold, og i en rekke tilfelle uten noen rettmessig grunn til noen som helst aksjon overfor vedkommende skip. Tyskland har meddelt at det anser seg berettiget til å senke ethvert nøytralt skip på

vel til en hvilken som helst britisk havn utenbifattet kontrollstasjonene for kontrabande. Hertil kommer at i gjentatte tilfeller er skip senket på reise mellom to nøytrale havner, skjønt de ikke hadde til hensikt å anløpe britisk havn. Det er klart at den tyske regjering har innledet en adleppskampanje uten å gjøre forskjell på nasjonalitet i de farvann hvor den har lagt ut minefelter som den ikke har kunngjort eller hvor underannbåter er stasjonert for å på til aksjon. Skjønt det i de siste uker er de nøytrale handelsflåter som har hatt

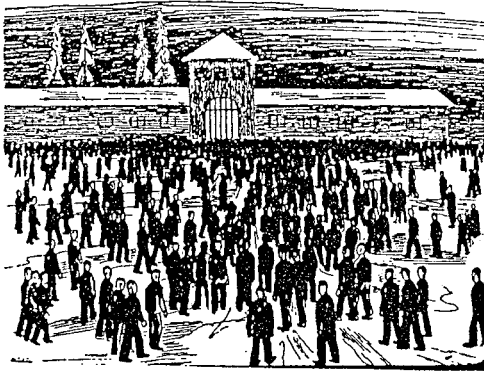
de største tap, har britiske og franske skip også lidt under den adleppskampanjen som er blitt ellers utviklet gjennom luftbombardementene på allierte og nøytrale kystfartøyer og fiskerbåter og ved mineløseangrep mot disse skips besetning. Fiskerbåtenes fredelige karakter har hittil vært alminnelig anerkjent, noe som ikke har hindret Tyskland i å utføre nesten 200 angrep på disse skip for å senke dem og drepe deres mannskaper. Ikkengangne fyrskip som har til oppgave å beskytte alle lands skips

Forta. siste side.

TRANSPORTCENTRALEN
Havnegaten 1 · Telefon 10541
Flytting · Transport

Dette var Nasjonals Samlings avis.

GRINI — Norges største fangeleir



Morgenstund på Grini. Tegning: Reidar Aulie.

Det stedet her i landet som skulle bli kjent og beryktet som fangeleir, var Grini i Bærum ved Oslo. Det nye kvinnefengselet ble ført om til konsentrasjonsleirer tysk mønster, med pigge-urdsperinger, vaktårn og brakker. Fengselet ble tatt i bruk 12. juni 1941 da 115 fanger fra Anebyleiren i Hakadal flyttet inn. Hit sendte tyskerne etter hvert mange nordmenn fra de forskjellige samfunnslag.

Livet på Grini var alt annet enn behagelig. Det var strengt arbeid, og lite og dårlig mat. Verst var terroren, angsten og uvissheten for hva som kunne skje i neste øyeblikk, hvilke innfall de tyske vaktene kunne få.

Fangene ble behandlet som dyr eller verre enn det, dyr blir jo sjelden slått eller sparket. Det var straffearbeid, enkelstraffer og fellesstraffer i alle tenkelige former.

Men fangene dannet allikevel et slags samfunn seg imellom. De prøvde å holde motet oppe så godt de kunne, og noen av dem satte i gang med foredrag eller allsang i «fridags».

En av de Grini-fangene som ble mest mishandlet av tyskerne, var direktør Lauritz Sand. Han ble kjent som mannen som sa NEI, tross pinsler og umenneskelige forhold. Like ved Grini er det reist en støtte over Sand, med det ene ordet NEI hogd inn i steinen.

På sitt meste rommet Grini ca. 5400 fanger. Nærmere 20 000 personer ble i løpet av krigen anbrakt her for kortere eller lengre tid.

34 dødsdommer etter likvidering av Sipo-sjef



Sipogeneralens siste biltur.

8. februar likviderte folk fra Hjemmefronten generalmajor Karl A. Marthinsen, sjefen for Sikkerhetspolitiet. Han ble skutt i sin bil ved Blindern, utenfor Oslo, da han var på vei til kontoret om morgenen. Sjøføren ble hardt såret.

Likvideringen av Marthinsen skjedde etter vedtak i Hjemmefrontens ledelse. Man hadde mottatt rapporter om at generalmajoren hadde planer om å mobilisere partiets kamporganisasjoner for å bruke dem mot hjemmestyrkene i krigens slutt-fase. Hans nærmeste mål var å sikre seg kontrollen over Politidepartementet. For HL var det en vanskelig avgjørelse; På den ene side følte man et behov for å eliminere en brutal og hensynsløs fiende, på den annen side visste man at dette ville medføre omfattende represaller.

Reaksjonen lot ikke vente på seg: I løpet av de to følgende dager bragte avisene kunnig-

ved Politidepartementets og NS' særdomstoler, 21 ved tysk standrett. Dommene ble begrunnet med at de dømte hadde deltatt i illegal virksomhet og begått terrorhandlinger eller mord. En stund overveiet HL å svare med «folkestreik», men lot tanken falle.

Det skulle vise seg at ikke alle dødsdommene ble eksekvert: Fem av de «henrettede» ble gjenfunnet i en celle på Møllergaten 19 den 7. mai, den uforglemmelige kvelden da den svenske sjefen for polititroppene i Sverige, dr. Harry Söderman, kunnngjorde at alle politiske fanger skulle slippes fri. Etter et mislykket rømningsforsøk fra Akershus hadde de fem — Arne Nilsen, Karl Nilsen, Ragnar Sollie, Frank Lorang Kristiansen og Johan Schau — fristet en vord tilvarelse. I ukevis hadde de sittet med håndjern, fått lite mat og nesten ikke vann. De hadde gitt opp alt håp da be-

Etterretningstjenesten

Etterretningstjenesten var et kapittel om vågemot, iverkhet, kombinasjonsevne og utholdenhet.

En sektor innenfor denne tjenesten var av dags-aktuell natur og gjaldt i første rekke den tyske marines virksomhet i norske farvann. Som agenter ble nyttede nordmenn, utdannet i Storbritannia og sendt hjem i hemmelighet, utstyrt med radiosamband. I løpet av krigen ga de nær 6000 meldinger, og når norsk-kekysten ble en kirkegård for viktige deler av den tyske orlogsmarine, skyldtes det ikke minst disse unge menn, ca. 200 i alt.

Etterretningstjenesten for øvrig ble startet på initiativ av nordmenn hjemme. Den tok sikte på hva tyskerne ellers foretok seg i Norge. Nasjonal Samling var også jevnlig i søkelyset.

Arbeidet ble tatt opp alt sommeren 1940 av spredte grupper og etterhvert oppsto organisasjoner som spente over hele landet eller store deler av det. De ga seg merkelige navn så som XU, RMO, 830S, S og S og E og E. Tilsammen tellet de flere tusen aktive, blant dem mange kvinner.

Organisasjonene sendte rapporter om de tyske styrkers gruppering og virksomhet i Norge, om anlegg av kystfesteringer og flyplasser, om produksjon av betydning for tysk krigføring og opplysning om jernbaner, kysttrafikk og telekommunikasjoner.

I flere tilfelle lyktes det også å få tak i tyske hemmelige dokumenter av stor verdi.

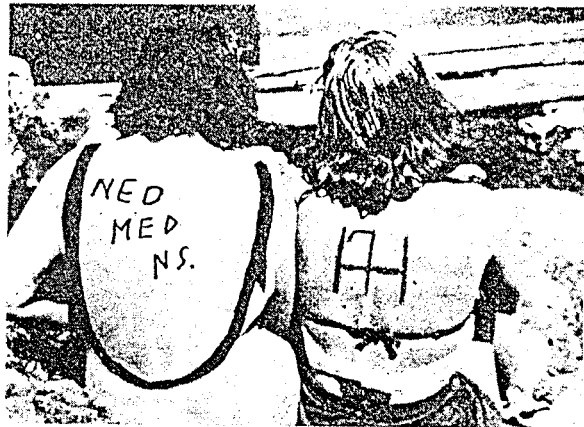
Gjennom den norske legasjon i Stockholm kom i krigens løp 20 000 rapporter til London — etterhvert også mange meldinger direkte pr. radio.

Opplysningene fra Norge, ble samlet, studert og føyd inn i sin større sammenheng av en stab på etterhvert mer enn 100 distrikts- og fagspesialister ved Forsvarets overkommando.

Det rikholdige etterretningsmateriale ga grunnlag både for effektiv planlegging av alternativer for Norges frigjøring og for mange vellykkede sabotasjeaksjoner som samtidig kunne gjennomføres på en så skån-som måte som mulig overfor norske liv og verdier.

Denne tjenesten representerte et stort aktivum også for Hjemmefronten, både når det gjaldt å verge seg overfor tyske aksjoner og aktiv innsats mot fienden.

Etterretningstjenesten var rettet mot tyskernes nervesentra, de visste det og søkte å hindre den med alle midler.



Det var mange måter å demonstrere på.

Gutta på skauen

Allerede første dag av AT-registreringen hadde politiet gått til arrestasjon på åpen gate av personer i den aktuelle alder — årsklasse 1921, 1922 og 1923. Fra tidligere — bl.a. ved studenttarrestasjonene høsten 1943 — visste man at folk ikke kunne føle seg trygge i sitt hjem eller på arbeidsplassen. Å gå i dekn-ning» på vanlig måte ga heller ikke den nødvendige trygghet.

Det ble til at tusener av gutter søkte til skogs, særlig fra de større byene i Østlandsområdet. De første meldinger tydet på at 10 000 gutter befant seg rundt i skogene. Etter et par uker ble dette antallet modifisert en god del, men det var fortsatt betydelig: Bare i Oslo marka lå det omkring 3000 gutter, 1500 i

perte i skogene i Nedre Telemark og flere hundre utenfor andre tettbebyggelser på Østlandet.

«Rømlingene» ble snart kjent under kjelnavnet «Gutta på skauen». Og de kunne saktens trenge folkets velvilje.

Først og fremst trengte guttene tilførsler av mat. Til å begynne med trådte slekt og venner støttende til. Det skortet ikke på viljen til å hjelpe; Folk tok av sine slunkne matbeholdninger for å vise sin sympati med «Gutta på skauen», etter hvert kom grossistfirmaer, kjøpmenn og bønder med.

Men forsyningstjenesten måtte organiseres på en annen måte, og etterhvert ble forsy-

Gull for 240 millioner i 1500 kasser

Det var ikke berre kongehus og regjering som kom seg bort i tide fra Oslo. På statsråd Torps initiativ vart gullbeholdninga i Noregs Bank, i alt 240 millioner kr i gull, køyrd ut av byen om morgonen den 9. april. Gullet vart fordelt på 1534 kasser.

Første etappe var Lillehammer. Her vart det på Jørstadmoen teke ut 30 mann som skulle sørge for at gullet vart teke til ein sikrare stad. Det vart ei uvanleg dramatisk ferd. Leiaren var ingeniør Fredrik Haslund og ein av dei beste hjelperane var Nordahl Grieg, ein av dei 30 soldatane frå Jørstadmoen. Ferda oppover Gudbrandsdalen var dramatisk med tyske fallskjermtroppar i

fjellet. Men endå meir dramatisk vart ho under bombe-regnet i Andalsnes og i det brennande Molde.

Gullet skulle her takast om bord i ein engelsk kryssar, men berre ein del kom med. Kryssaren måtte leggje ut frå kaia fordi dei tyske flya vart for nærgåande. Og Haslund, Nordahl Grieg og dei andre karane vart ståande med gullbehandlinga på den brennande brygga.

Det vart ny omlasting i bilar og små fiskartartøy. Og etter sju vekers skiftande, spennande episodar kom gullet vel fram til regjeringa i Tromsø. Derfrå gjekk det vidare til London og New York.

Eksplisjonsulykken på Filipstad

Søndag 19. desember litt før klokken halv tre om ettermiddagen skjedde en voldsom eksplosjon på Filipstadkaia i Oslo. Et lagerskur ble sprengt i lufta, brannen bredte seg til andre lagre og så til kontorer og bolig-hus i nærheten. Over mesteparten av Oslo regnet det med bygningsdele, granater og nødraketter. Titusener av vindustrer ble knust, og varer fra butikene lå mange steder strødd utover fortauet.

Utover kvelden og natten ble hele Oslo opplyst avildskjært fra brannene, som varte i et døgn. 29 bygninger ble total-skadd, og 1500 andre mer eller mindre skadd. I alt 47 nordmenn mistet livet i tillegg til et ukjent antall tyskere, flere hundre ble såret.

Brannen oppsto under lossing av ammunisjon fra den tyske båten Selma, som lå ved Filipstadkaian, vest for Rådhuset. Den bredte seg til lagerskuret som var fylt med ammunisjon, og dermed gikk det i luften. I alt regner man med at over 1200 tonn sprengstoff ble antent.

hjelpen kanalisert til dem som lå på skauen. Snart fikk man opprettet et eget forsyningsutvalg. Takket være kontakter i Forsyningsdepartementet skaffet man anvisninger på varer og sørget for at transport og distribusjon gikk klar av tyske kontroller.

«Gutta på skauen» kunne ikke bli liggende for lenge der de var. Stedene ville bli kjent blant lokalbefolkningen, og informasjonen ville flyte videre til tyskerne. Endel av guttene — noen få — kunne tas opp i Milorg-avdelinger, 2000—3000 var det rom for i polititroppene i Sverige, endel fant arbeide og busly hos distriktets bønder.

OPPROP!

Jeg har fått overdratt opgaven å sikre Norges land mot angrep fra Vestmaktens side. Den norske regjering har avslått flere tilbud om samarbeide. Det norske folk må nu selv bestemme over sitt fedrelands skjebne.

Blir oppropet etterkommet, som det med stor forståelse blev gjort av det danske folk, som befant sig i samme situasjon, vil Norges land bli spart for krigens redsler.

Blir det ydet motstand, og tilbakevises hånden som rekkes frem i vennskapelig hensikt, ser jeg mig tvungen til å gå frem med de skarpeste og hensynsløseste midler for å bryte motstanden.

For krigsretten kommer den som understøtter den av den flyktede forhenværende regjering utstedte mobiliseringsordre eller utsprer falske rykter!

Skutt blir enhver sivil person som blir påtruffet med våpen i hånd!

Skutt blir den som odelegger anlegg som tjener trafikken og etterretningsvesenet eller kommunale innretninger.

Skutt blir den som anvender krigsmidler som står i strid med folkeretten (dum-dum).

Den i mange kamper seirrike tyske hær, det store og mektige flyvevåpen og krigsmarinen innestår for at dette mitt opprop vil bli gjennomført.

Den tyske øverstkommanderende

von **FALKENHORST**

General der Infanterie.

Kunngjørelse.

Etter at der Reichskommissar für die besetzten norwegischen Gebiete har erklært den sivile unntagelsestilstand for Oslo og Aker politidistrikt (Oslo, Aker, Asker og Bærum) bestemmer jeg for dette område følgende:

1. Det er forbudt å forstyrre arbeidsfreden på noensomhelst måte, samt oppfordre til eller delta i streik. Det er forbudt for den norske befolkning å ferdes ute mellom kl. 20 om kvelden og kl. 5 om morgnen.
2. Alle trafikkmidler med unntagelse av jernbanen skal innstille beforringene kl. 19.30. Alle offentlige lokaler og restauranter skal stenge kl. 19. Salg eller servering av alkoholholdige drikkevarer er forbudt.
3. Alle tilstelninger med dans er forbudt.
4. Kinoer og teatre skal holdes stengt.
5. Det er forbudt å holde møter i lokaler eller friluftsmøter og danne grupper eller klynger på offentlige gater eller plasser.
6. Anvisninger fra representanter for de myndigheter som er ansvarlige for ro og sikkerhet må ubetinget følges. Motstand blir brutt med våpenmakt.

Den som setter seg imot disse forordninger blir stillet for standrett.

Jeg oppfordrer befolkningen til å bevare ro og orden og gjøre sitt daglig vannte arbeid. Enhver som ønsker ro og orden har tilsagn om myndighetenes beskyttelse.

Oslo, den 10. september 1941.

Der Höhere SS- und Polizeiführer Nord

Sign.: **Rediess**

SS-Gruppenführer und Generalleutnant der Polizei

ADVARSEL

Den som deltar i noe som er imot det tyske rikets interesser, setter seg i forbindelse med fienden eller forsøker å flykte til England, blir straffet med døden.

Likeledes må der passes på at alle båthus blir holdt forsvarlig avlåst så ingen uvedkommende får adgang til dem.

POLITIMESTEREN I ARENDAL,

den 18. mars 1943.

Trygve Gårdbo.

Kunngjøring fra politiet.

Politidepartementet har 1. oktober d. å. meddelt at enhver propaganda til fordel for den tidligere konge eller hans hus, er forbudt. Det gjelder bl. a. fremstilling, salg, kjøp, utstilling eller utdeling av bilder av kongen eller den kongelige familie. Det er videre forbudt å bruke slike bilder i forbindelse med varemerker, reklamepakninger o. l.

Forbudet trer i kraft straks.

Oslo og Aker politimesterembete, den 3. oktober 1940.

POLITIMESTEREN.

NASJONAL SAMLINGS PROGRAM

På mange anmodninger gjengir vi her Nasjonal Samlings program, som sto uforandret fra 1934 til 1945.

INNLEDNING

Norge er midt opp i en skjebnesvanger brytningstid. Revet med i den almindelige verdenskrise, splittet og svekket i klassekamp og partistrid, med vekt og vinglet styre, står det norske folk nu ved en avgjørende skillevei.

Verdenskrisen og Norges krise skyldes ikke materiell fattigdom. Utad er det en organisasjonskrise, økonomisk og sosialt, pengeteknisk, politisk og i rettslivet. Men krisen er først og fremst det ytre synlige uttrykk for store åndelige omveltninger som følger et historisk tidehverv. Sitt krasseste uttrykk har denne åndelige krise fått i den fremherskende egoistiske materialisme som dreper idealitet, tro og offervilje, og skaper uro i samfundslivet og i menneskesinene. Vår tid er preget av stigende opplysning, av spesialiseringen, maskinteknikken og stordriften, og viser en veldig økning i den gjensidige avhengighet mellom menneskene og i trangen til sosial rettferd og trygt samvirke. Men samtidig ser vi hvordan enkeltpersoner og partier, økonomiske og faglige sammenslutninger hensynsløst utnytt og tilsidesetter folket til selviske formål. Både i sin marxistiske og i sin liberal-kapi-

talistiske utforming er denne materialisme en fiende av det rettferdige og solidariske samvirke som tidens utvikling tvinger frem.

Den kapitalistiske liberalisme har hatt sin historiske misjon, men har nu utspilt sin rolle og er dømt til å vike for den nye tids krav. Marxistene på sin side utdyper og utnytter vanskelighetene og søker ved et folkebedrag å ta monopol på utviklingen for å bane vei for den internasjonale kommunistiske slavestat. Og de borgerlige partier går på akkord med dem og deres system uten evne og vilje til å sette noe nytt og sterkt inn.

Vårt land er ikke tjent hverken med marxismens klassekamp og partityranni eller med de borgerlige partiers la-skurepolitikk og deres innrømmelser til marxismen. De er to sider av samme materialistiske livsyn. Ingen av dem kan møte folkets lengsel etter en ny og bedre tid. Begge øder de velstand og folkekraft og fører kultursamfundet mot undergang.

Frihet og selvbergingsvilje, den enkeltes tiltak og eiendomsrett er dypt rotfestet i det norske folk, og er grunnlaget for all fremdrift. Menneskene er ulike og skal verdsettes etter dugelighet, ydelse og ansvar, ikke etter penger, byrd eller stand, og heller ikke etter gruppetall eller ut fra overfladisk likhetsmakeri. De beste skal lede, med stor myndighet og sterkt ansvar. Men der skal være likhet for lo-

ven og like gode utgangsvilkår for alle. Alle skal som frie mennesker ha sitt eget hverv og virke, men arbeide sammen til gjensidig nytte for seg selv og for det hele. Over den enkeltes interesser og krav må stå hensynet til hele folkets velferd. En nasjon er en organisk enhet, og et folkesamfund har leverett og mål langt utover de enkelte personer og grupper.

Tidens vanskeligheter kan bare overvinnes ved en offervilleg og handlekraftig nasjonal samling som holder fast ved disse grunnsetninger, og som setter i høisett hensynet til landets og folkets vel som overordnet den enkeltes interesser og alle partier og klasser. Lik alle andre folkesamfund som vil berge seg fra en alvorlig krise og gjenfodes, må også det norske samfund hente nytt liv fra det nasjonale grunnlag som det er bygget på. Solidaritetstanken, tidens skapende tanke, må gi nye former og nytt innhold i pakt med vårt folks kulturberende og etiske verdier. Bare en slik åndelig og nasjonal rensing som er gitt økt kraft ved det som er godt i de sociale ideer, vil ha styrke til å fri Norge fra marxister, partipolitikere, pengevelde og alle de andre krefter som holder på å bryte ned vårt retts- og kultur-samfund, og til å gjennomføre de store reformer som er nødvendige for nasjonens nye fremgang, og som svarer til den nye tid og dens krav. Denne bevegelse er den norske egenart

av den nye livsanskuelse, en norsk, ny og sann sosialisme som vil orden og rettferd, for ener frihet og forskjellighet med fellesskap, bevare verdier og ikke former. Det er den store og sterke nasjonale politikk som bygger og bøter, og kan reise landet. Krisen rommer ikke bare farer, men lover rik fremgang for det folk som evner en samlet innsats.

Nasjonal Samlings mål er:
Nasjonal enhet uten klasse-motsetninger og partier, et solidarisk norsk folkesamfund bygget opp organisk på yrkeslivets grunn, med et sterkt og stadig styre: Et faglig folkestyre.

Ut fra dette grunnsyn vil bevegelsen gjennomføre følgende

PROGRAM

I. Staten og samfunnet.

1. En handlekraftig nasjonal riksregjering uavhengig av partipolitikk.
2. Nasjonens kultur- og næringsliv organiseres i selvstyrte legaliserte yrkeslag (laug) som danner bindeledd mellom den enkelte og staten, under statens kontroll. Et riksting av yrkeslagene organiseres og gis innflytelse på rikets styre.
3. Statsforvaltningen rasjonaliseres med sterk øking av fagkyndiges innflytelse, av den enkelte embeds- og tjenestemanns personlige ansvar og myndighet, og med skarpt skille mellom den almindelige forvaltning og

statens forretningsdrift.

4. Det kommunale selvstyre omlegges og kommunene undergis effektivt statskontroll. Fylkesmennenes stilling som organ for regjeringsmakten styrkes. Grundig opprydding i de kommunale gjeldsforhold. Skarpt skille mellom staten og kommunenes oppgaver og ansvar.
5. Lov og rett håndheves uavkortet. Staten overtar alt politi. Korrupsjon og uhederlighet bekjempes strengt. Det skapes myndnad for domstolene. Legfolks deltakelse i rettsavgjørelser innskrenkes. Kriminalreform og mer nasjonal civilrett.
6. De offentlige finanser ordnes etter en flerårig finansplan med streng økonomi og minst mulig trykk på arbeidslivet. Samskatt innføres, og skattene bringes ettervert ned på et rimelig nivå, ens for hele riket. Bundne utgifter løses.
7. Frivillig arbeidstjeneste innføres for all frisk ungdom for å styrke solidaritetsfølelsen og som et ledd i arbeidet for å bygge landet.

II. Arbeidslivet.

8. Rett og plikt til arbeid for enhver. Ethvert ærlig arbeid skal aktes, enten det er kroppsarbeid eller åndsarbeid.
9. Den enkeltes tiltak og eiendomsrett trygges innenfor rammen av en planøkonom-

isk ordning av produksjon og omsetning med full utnyttelse av landets muligheter. Stat og kommuner skal ikke drive næringsvirksomhet, hvor ikke sterke samfundsmessige hensyn krever det. Kooperasjonen skal være upolitisk.

10. Tidsmessig utbygging av samferdselsmidlene til lands, til sjøs og i luften, og av våre vannfall, under størst mulig bruk av private anbud.
11. Lockout og streik forbyes. En arbeidets lov fastsetter arbeidsgivernes og lønsmottagernes rettigheter og plikter, deres innbyrdes samarbeid og bestemmer hvorledes interessetvister i arbeidslivet skal avgjøres. For å verne bedriftene og deres funksjonærer og arbeidere mot misbruk, andres også børs- og aksjelovene, og ledelsens personlige ansvar skjerpes.
12. Arbeidsløshet bringes til opphør med alle gagnlige midler etter en landsomfattende arbeidsplan. Arbeidstiden og arbeidernes antall reguleres i samhøve med teknikkens utvikling så all ungdom kan komme i arbeid. Det tilgjengelige arbeid påsees fordelt rimelig og rettferdig; misbruk med dobbelstillinger og med ansettelse ved bekjentskaper hindres. Forsorgsordningen legges om som et ledd i en samlet planmessig sosialreform. Ar-

beidsføre skal ikke ha bidrag, men skaffes arbeid.

13. Et rasjonelt pengesystem med fast pengeverdi på et nivå som landets næringsliv er tjent med.
14. Bankvesenet omordnes og centraliseres. Kredittgivning skal tilgodese næringslivet over det hele land og like meget de små næringsdrivende som de store. Kapitalen skal tjene arbeidslivet. Rentebyrden lettes. Skadelig spekulasjon og urimelig arbeidsfri inntekt hindres. Spareinnskudd og alders- og livstrygd sikres.
15. En nasjonal bondepolitikk som trygger en fri, selveiende bonde- og småbrukerstand, sikrer landets matforsyning og letter nydyrking og bureising. Gjeldsoppgjør og regulering av beskatning, tollavgifter, markeder og priser så landbruket blir lønnsomt.
16. Skogsaken fremmes i stor målestokk. Skogrekruttskoler. Skogens avkastning økes ved rasjonelle bruksmåter og ved kultur- og veiarbeider som samtidig gir jevnt arbeid året rundt for skogsarbeiderne. Disses kår skal bedres, deres adgang til å bli selveiere lettes.
17. Fiskerne støttes ved hjelp til organisert samdrift, ved arbeid for bedre fiskeprodukter, bedre organisert utførsel, øket innenlandsk omsetning, modernisering av oppbevaringsmåtene og transporten, samt gjeldsordninger og let-

tet overgang for fiskere til jordbruk. Vakttholdet mot fremmede trålere gjøres effektivt.

18. Energistisk opphjelv av håndverk, hjemmeindustri og småbedrifter.

III. Individet, slekten og folkehelsen.

19. Den enkeltes ansvar for å berge seg selv skjerpes. Enhver søkes stilt på den plass hvor han best kan nytte sine evner og krefter til det heles vel.
20. Familien og hjemmet vernes. Vyrdraden for kvinnens virke i hjemmet og for morskallet høines. Politisk, rettslig og yrkesmessig likestilling mellom mann og kvinne. Barnetrygd gjennomføres og folketrygd for gamle og uføre.
21. Folkehelsen styrkes ved bedre hygiene og bedre boligforhold, ved å motarbeide alkoholmisbruk og ophjelpe sund folkeidrett. Vern om folke-etten; vaneforbrytere, sinnssyke og arvelig belastede personer, som etter sakkyndiges mening ikke kan få sunde barn, berøves forplantningsevnen. Streng kontroll med utlendingers oppholdstillatelse og innvandring.

IV. Skole og åndsliv.

22. Kristendommens grunnverdier vernes.
23. Bedre skoleutdannelse på kortere tid med større vekt på karakterdannelse, sam-

fundsånd, kroppsutvikling og det praktiske livet. En samlet skoleplan med spesialisering etter den enkelte elevs anlegg og fremtidsplaner, og etter samfundets behov. Ved stipendier bekoster staten den høiere utdannelse av særlig begavet ungdom. Forskningsinstitutter og fagskoler utbygges.

24. Friit åndsliv med organisert selvstyre under statens tilsyn og kontinuerlig økonomisk støtte.
25. Presse, teater, kringkasting, film og andre kulturformidler skal fremme nasjonens interesser. Samfundsfjendelig propaganda og utbredelse av klassehat forbyes.
26. Den naturlige sammensmelting av de to målfører til ett norsk skriftsprog fremmes, men uten tvang.

V. Forsvaret og utenrikspolitikk.

27. Forsvaret styrkes, særlig sjø- og luftforsvaret. Hær, flåte og luftvern organiseres til sterkt samarbeid.
28. Utenrikstjenesten gjøres praktisk og effektiv. Det stokes opp klare linjer for en målbevisst nasjonal handels- og utenrikspolitikk.
29. Handelspolitikken skal især arbeide for å skaffe folkehusholdet fast grunn og for å

holde oppe utførsel og skibsfart. Varer som kan frembringes forsvarlig og tilstrekkelig innenlands, skal ikke hentes utenfra. Utenom denne selvbergende arbeides for øket varebytte med andre land, om nødvendig på grunnlag av gjensidighet. Norske tiltak i fremmede land skal ha aktiv og målbevisst politisk støtte. Norges interesser i polarstrøkene hevdes våkent og sterkt.

30. Utenrikspolitikk skal søke tilknytning til rase-, kultur- og interessebeslektede folk verden over for særlig på denne felles grunn å gjøre vår innsats i folkenes verdensfellesskap.

Overalt må gjelde at hensynet til hele landet går foran enkeltpersoners, partiers og landsdellers særinteresser. Egen nytte gjennom folkenytte.

VI ER ET RIKE. VISKAL BLI ET FOLK.

Dette Nasjonal Samlings program er fremlagt på NS' Lands-ting og godtatt av rådet 28.—29. januar 1934, samt stadfestet av undertegnede fører 15. februar 1934, etter at hensyn er tatt til fremkomne bemerkninger.

Vidkun Quisling

Hvorfor Nasjonal Samling ?

Folk som sluttet opp om Nasjonal Samling ventet ikke at alle skal være enige med dem, men de ber om forståelse for at det fantes

ærlighet og fornuft i deres måte å tenke på. Her er noen elementer av deres tankegang:

lovlig befant seg i norsk farvann, mot et ødeleggende britisk angrep. Quisling hevdet med styrke at

Nygaardsvold-regjeringens politikk ville føre til at Norge ble trukket inn i krigen.

som kunne opprettholde størst mulig grad av norsk suverenitet og sørge for at tyskerne ikke tiltok seg rettigheter som de ifølge folkeretten ikke hadde. Dessuten var det den

nærmeste tiden etter invasjonen bred enighet i Norge om at man måtte sørge for å holde hjulene i gang for å forhindre at det oppsto nød i befolkningen.

Bakgrunnen for Nasjonal Samling

I 1920-30 årene var det en sterk frykt for verdenskommunismen i hele Vest-Europa. Man leste om slaveleire i Sovjet med millioner av fanger og man leste om utryddelse av folkegrupper. Man leste om Moskva-prosessene og om kirker som ble brukt til staller, kinoer m.v. I den kristne verden var frykten dyptgripende og reell overfor det som skjedde med religiøse grupper i den ateistiske stat. I Norge var

Arbeiderpartiet, som ble regnet som et kommunistisk parti, på sterk fremmarsj. Det agiterte åpent for den kommunistiske verdensrevolusjon og for nedbrytning av vårt forsvar. Som i de andre europeiske land dannet det seg også i Norge nasjonale bevegelser for å bekjempe den kommunistiske utvikling. Den ledende bevegelse i Norge ble Nasjonal Samling under ledelse av Vidkun Quisling.

Den annen verdenskrig bryter ut

Nasjonal Samling gikk med stor kraft inn for styrking av forsvar og for en absolutt norsk nøytralitet. Nasjonal Samling angrep Nygaardsvold-regjeringen fordi den forsøkte forsvar og førte en uøytral politikk. Som eksempel på

detsiste kan nevnes tonnasjeavtalen med England, der en stor del av den norske handelsflåte ble stilt til de vestalliertes disposisjon allerede vinteren 1939-40. Videre fikk vi Altmark-affæren, der man unnlot å forsvare et tysk fartøy, som

Norge trekkes inn i krigen

Da dette skjedde 8. og 9. april 1940 - først ved at de vestallierte la ut miner i norske farvann, og deretter ved at tyske tropper invaderte Norge - reagerte NS-folk forskjellig. De fleste mente at de tross forsvarrets elendige tilstand måtte forsøke å kjempe mot invasjonstyrken, og ikke så få falt i kampen. De NS-folk som vendte tilbake, var dypt desillusjonerte fordi de ved selvsyn hadde sett resultatet av Nygaardsvold-regjeringens ansvarslose forsvarspolitik. Disse gikk, kanskje enda sterkere enn for, inn for NS-arbeidet

igjen. Andre NS-folk mente at det å ta kampen opp mot verdens dengang sterke krigsmakt, var å føre norske gutter direkte i døden all den stund vårt forsvar var så elendig. Isteden mente de man måtte søke å komme til en ordning med tyskerne i likhet med det som var skjedd i Danmark. Fordi det var Quisling som hadde advart mot og forutsagt det som skjedde, mente NS-folk at han var den rette til å styre i regjeringens fravær. De næret et begrundet håp om å bli forstått.

Quisling griper inn

Etter Quislings regjeringdannelse 9. april 1940 ville den vestallierte propaganda ha det til at han hadde avtalt med tyskerne at de skulle komme til Norge. NS-folk trodde

ikke på dette. Det har da også vist seg at de hadde rett. Ingen seriøse historikere påstår idag at Quisling viste beskjed om den tyske invasjon. Quislings hensikt var å etablere en regjering

Quisling presses tilbake

Dessverre fantes det norske kretser som allierte seg med tyskerne og utvirket at tyskerne presset Quisling-regjeringen til å trekke seg tilbake. Dette førte til at Norge fikk et Reichskommissariat under ledelse av Terboven. Dermed hadde tyskerne overtatt ledelsen også av den sivile forvaltning. Tysker-

ne markerte forandringen ved å fire det norske flagg fra de offentlige bygninger i Oslo og erstattet det med det tyske. Dette så NS-folk på som en ulykke, og de arbeidet under hele okkupasjonsstiden iherdig for å få Terboven fjernet, eller, i det minste, å redusere hans makt.

Norge kapitulerer - Konge og regjering i landflyktighet

Den 7. juni 1940 forlot Kongen og regjeringen landet etter først å ha bedøret den norske overkommando å ta kontakt med den tyske overkommando i Oslo for å innlede forhandlinger om overgivelse. 3 dager senere kapitulerer Norge med samtlige stridskrefter og for-

pliktet seg samtidig til ikke igjen å gripe til våpen mot det tyske rike i denne krig. Hermed anså NS-folk, og mange med dem, krigen som avsluttet og mente at det norske folk nå måtte samle seg om å løse de to hovedoppgaver som forelå: å bringe vårt folk gjennom krigen med minst

mulig skader, og å sørge for at Norges frihet og selvstendighet ble sikret dersom Tyskland skulle vinne krigen. At tyskerne ville vinne, virket svært sannsynlig de første år av okkupasjonen. NS-folk mente at deres parti hadde helt spesielle forutsetninger i denne sammenheng, og ledende NS-folk stilte seg derfor til disposisjon som kommissariske statsråder

25. september 1940. Dette var det første skritt for å redusere Terbovens makt. Målet var imidlertid å få etablert en virkelig norsk regjering, og det skjedde da også 1. februar 1942, skjønt det var en stor skuffelse for NS-folk at ikke Terboven samtidig trakk seg tilbake. Likevel anså man regjeringdannelsen som et viktig skritt i retning av selvstendighet.

Det gikk bra for NS-administrasjonen

De kommissariske statsråder og senere Quisling-regjeringen viste seg å ha en meget heldig hånd om landets styring og forvaltning. Med en selvforsyningsgrad på under 50%, den allierte blokade og krigshandlinger som vanskeliggjorde fisket, ble fremskaffelse av mat til befolkningen et stort problem. Tross store vanskeligheter klarte man å skaffe de nødvendige forsyninger, i første rekke fra Tyskland. Om alle hadde det trangt, så var det ingen som led direkte, nød, og

helsetilstanden var tilfredsstillende ved okkupasjonens slutt - forholdene tatt i betraktning. Landets kommuner, som i tredveårene hadde vært sterkt forgleddes og delvis på konkurrensens rand, kom ut av okkupasjonen med en sunn og solid økonomi som lettet gjenreisningen. Det norske forvaltningsapparatet var på alle områder helt intakt i 1945, og seierherrene kunne gå direkte inn i det. Det er på det rene at Norge er et av de tysk-okkuperte land som kom best ut av situasjonen.

NS og statsforfatningen

NS-folk ble, etter okkupasjonen, anklaget og dømt for å ha forsøkt å endre statsforfatningen. Hva NS gjorde, var dette: Fordi NS-folk aldri hadde ønsket diktatur, forsøkte man å bygge opp en folkerepresentasjon som man kalte Det faglige Riksting. Rikstinget var forøvrig en post på Nasjonal Samlings program fra 1934. Det skulle bestå av valgte representanter for faglige og kulturelle organisasjoner og var

ment å overta den rolle som Stortinget tidligere hadde hatt. NS-folk mente det var en reell mulighet for å gjøre dette selv under de rådende forhold, men motstandere og tyskere i nær samarbeid, klarte å forhindre det. NS-folk er imidlertid ikke villig til å anse det som forbytersk å opprette et organ bestående av valgte representanter for folket som motvekt mot den tyske dominans.

Nasjonal Samlings utenrikspolitikk

Utenrikspolitisk gikk Nasjonal Samling inn for full og uavkortet genoprettelse av Norges frihet og selvstendighet, og kampen for dette mål ble ført hardt og planmessig gjennom hele okkupasjonstiden. Helt siden 1930 hadde Quisling også gått inn for et forpliktende samarbeide mellom Europas folk, - i første omgang som et vern

mot bolsjevismen og på lengre sikt for å forhindre nye europeiske broderkriger. Under okkupasjonen utarbeidet han et Forslag til Europa-pakt. Om han hadde vunnet frem med sine tanker, ville vi fått et europeisk samarbeide med en større innflytelse for de små land enn de idag har i EF.

Angivere og torturister

En annen påstand er at NS-folk var angivere og torturister. Sannheten er at bare et forsvinnende fåtall av dem er dømt for slike gjerninger selv om begrepene ble tøyet meget langt

i etterkrigsoppgjøret. Derimot har svært mange NS-folk hjulpet et stort antall landsmenn som kom i konflikt med tyskerne. Bl.a. ble en rekke dødsdomtes liv reddet.

NS viste sosialt ansvar

Uvitende kommentatorer kaller idag Nasjonal Samlings ideologi svart reaksjon. NS' program som sto uforandret fra 1934 til okkupasjonens slutt, var tvertimot gjennomstyret av som tok spesielt hensyn til grupper som vordende mødre, barn og tungarbeidere. Av fundamentale sosiale tiltak kan nevnes innføringen av barnetrygd og

en utpreget sosial tankegang. Selv under okkupasjonstidens vanskelige forhold, førte NS en politikk med sterk sosial profil. Dette kom bl.a. til uttrykk i rasjoneringsordningen med skjermbildefotografering. Det siste bidro sterkt til å ta knekken på vår folkesykdom dengang, - tuberkulosen.

Du skal IKKE!

- 1 DU SKAL IKKE la deg mobilisere av fienden under noesomhelst påskudd.
- 2 DU SKAL IKKE la deg innregistrere til Nasjonal Arbeidsinnsats eller gi oppgaver over registreringspliktige. Sørg for å holde deg unna, så de ikke får tak i deg.
- 3 DU SKAL IKKE la deg innregistrere eller møte til AT. AT er i dag en naziorganisasjon som nærsomhelst kan omgjøres til en militærorganisasjon.
- 4 DU SKAL IKKE la deg innregistrere eller møte til borgervakt. Blir du hentet av politi, skal du komme deg unna ved første anledning. Commandotroppene har ordre til ikke å ta hensyn till borgervaktene.
- 5 DU SKAL IKKE la deg tvinge til å gå på nazi-møter. Dette er et av nazistenes viktigste midler til å bryte frontmoralen, og de som møter, blir tatt til inntekt for NS-propaganda. Støtt de svake.
- 6 DU SKAL IKKE delta eller være tilskuer ved offentlige idrettsstevner; men hold deg i form.
- 7 DU SKAL IKKE sende dine barn til NSUF (Ungdomstjenesten).
- 8 DU SKAL gjøre klart at du ikke betrakter deg som medlem av noen nazistisk organisasjon. Du mottar ikke tillitsverv, du betaler ikke kontingent og du nekter å godta pålegg fra samband eller foreninger av samme art.
- 9 DU SKAL IKKE søke noen offisiell stilling. Heller ikke skal du frivillig eller under tvang ta arbeid etter arresterte, avsatte eller suspenderte tjenestemenn. Nazistene har satt seg som mål å nazifisere de offentlige etater ved å fjerne de beste nordmenn fra sine stillinger. Blokaden har virket som en sterk bremse mot nazifiseringen.
- 10 Hver mann som direkte eller indirekte er tvunget til å arbeide for tyskerne, skal bruke all sin omtanke og arbeide sent og dårlig. Den som uten å være tvunget av omstendighetene stiller produksjonsmidler, varer eller arbeidskraft til fiendens rådighet, kjemper på fiendens side sammen med NS. La ham merke hva du mener om ham.

Du SKAL!

- 1 DU SKAL aldri glemme at vi er i krig, og at krigen gjelder vår eksistens som nasjon og vår rett til å leve som frie mennesker. DU SKAL være beredt til å bringe de samme offer som soldatene og sivilbefolkningen i de allierte land daglig bringer.
- 2 DU SKAL følge de paroler som blir gitt, likegyldig hvilke trusler som blir brukt, og du skal gjøre ditt til at også dine nærmeste følger dem. Vær sterk og gjør andre sterke.
- 3 Du kan bli stillet overfor en situasjon hvor det ikke foreligger noen skrevne paroler. Utselt da avgjørelsen til du har talt med gode menn. Bry deg ikke om de tidsfrister makthaverne setter. I siste instans skal du følge den parole som din nasjonale samvittighet foreskriver.
- 4 DU SKAL forberede deg på å hjelpe våre soldater og våpenbrødre under befrielsen av vårt land. Hver mann og hver kvinne har sitt område og sine spesielle kunnskaper som kan komme til nytte. Søk råd om hva du skal gjøre.
- 5 DU SKAL etter beste evne hjelpe alle dem som kjemper mot fienden her hjemme, enten det nå gjelder opplysninger, mat eller husly.
- 6 DU SKAL på alle måter hjelpe dem som er rammet av krigen.
- 7 Det er din plikt å holde deg best mulig underrettet om det som skjer. For den som virkelig ønsker det, er dette ikke vanskelig. Det er også din plikt å meddele det du lærer, til andre.
- 8 DU SKAL av all din makt motvirke fiendens propaganda mot våre allierte.
- 9 DU SKAL ta den risiko som er nødvendig for å løse din oppgave; men bruk all din omtanke for å gjøre risikoen minst mulig. Vær ikke nysgjerrig eller løsmunnet. Mange tusen gode nordmenn sitter i dag i fengsel på grunn av unødige snakk.
- 10 DU SKAL forberede deg på å fylle din plass i et fritt Norge. Vårt land vil da trenge din fagdyktighet, din arbeids glede, din disiplin og din lojalitet.

Forholdsordre nr. 1 fra hjemmefrontens ledelse.

Himler — sjefen for SS og Tysklands mektigste mann — har tilbudt betingelsesløs overgivelse til Storbritania og USA. Tilbudet var uantagelig da det ikke samtidig var rettet til Sovjetsamveldet, men det viser at sannsynligheten for en samlet tysk kapitulasjon er blitt meget større.

I denne situasjon må ingen ved uoverlagte handlinger forringe utsiktene til en ordnet avvikling av den tyske okkupasjon i Norge.

Hjemmefrontens ledelse gir derfor følgende forholdsordre:

1. Unngå sammenstillinger. Vær ikke med i demonstrasjoner av noen art. Opptre ikke utfordrende over for tyskere eller NS.
2. Spre korrekt og nøyaktig de meldinger som gis over London radio. Noter ned, stol ikke på hukommelsen. Stopp rykter og falske meldinger.
3. Slapp ikke av på vanlige forsiktighetsregler. Husk at Gestapo arbeider til siste stund.
4. Følg de direktiver som i enhver ny situasjon blir gitt av Regjeringen, Overkommandoen og Hjemmefrontens ledelse.

Parolen er:

VÆRDIGHET — RO — DISIPLIN!

"Forholdsordre nr. 1" i trykket utgave. En ny parole - "Forholdsordre nr. 2", noe endret men med likelydende budskap ble sendt over BBC den 3. mai 1945.

Hjemmefrontens mål er et fritt**Straks etter krigen er over**

må vi derfor

1. gjenopprette fullt folkestyre etter Grunnloven, og så snart det er teknisk mulig holde valg til storting og kommunestyre,
2. gjenreise vårt norske rettssamfunn, oppheve alle fiendens politiske lover og forordninger og prøve dommer og administrative avgjørelser på fritt grunnlag,
3. løslate alle politiske fanger, sørge for at de som er deportert til utlandet blir sendt hjem raskt og trygt, og gi dem som er rammet særlig hardt av fiendens overgrep oppreisning og erstatning,
4. få krigsforbrytere og landssvikere hurtig og rettferdig domt i samsvar med gjeldende lov,
5. slå hardt ned på dem som har beriket seg på samarbeid med fienden,
6. skaffe til veie de størst mulige mengder av livsviktige varer og fordele dem på en rettferdig måte,
7. sørge for at alle får nyttig arbeid ved en aktiv beskjeftigelsespolitikk og kontroll med arbeidslivet,

Norge rensset for nazisme.**I framtiden**

må vi føre en målbevisst og vidsynt politikk med sikte på:

1. å trygge Norges frihet og selvstendighet,
2. å skape et samfunn med sosial sikkerhet og arbeid for alle, å høyne levestandarden ved å gjenoppbygge landet og øke dets produksjonskraft,
3. å la alle evner komme til sin rett ved å gi ungdommen rikere muligheter for opplæring og studium, uansett økonomiske kår,
4. å fremme solidariteten mellom de forskjellige samfunnsgrupper og styrke nasjonal samkjensle,
5. å medvirke aktivt til å bygge en varig og rettferdig fred og å oppfylle de forpliktelses som en internasjonal sikkerhetsorganisasjon vil måtte kreve.

Alle nordmenn ute og hjemme kjemper for framtidens frie Norge.

"Og har vi ikke det land ennu så skal vi vinne det igjen og du!"

Den nye lære i skolen

..... Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie. Det grunnleggende nye er at germanerne er blitt blodsbevisste. Derfor tar vi i dag avstand fra jødiske og fremmede tenkere og deres lære. De har nesten ødelagt vårt folk. De jødiske idéer har brutt ned livskraft, moral, håp hos vårt folk, og brakt det til avgrunnens rand. Skal vårt folk leve, må det legges helt om. Det må forlates de jødiske profeter og ikke lenger tro på deres livsvisdom. Det må søke sannheten i vårt eget blods historie. Vi må samle våre gamle vismenns råd og lære deres livskunst. Vi må lære *vår* historie og ikke jødernes, vi må tro på *vårt* blods seier i verden og ikke på jødernes verdensmakt. Vårt blods livslover må vi finne fram til og så følge dem. Stemmer de ikke med den nuværende gjengse oppfatning, så får vi endre denne.

.....
 Det er nemlig forutsetningen for en nasjons varige sunnhet og styrke at rasen bevares ren, og målet må derfor bli å skape en rasemessig idealtipe.

.....
 Vi kan derfor heller ikke lenger finne oss i at lærerne setter skylapper på elevene og nekter N. S. å drive opplysningsvirksomhet blant skolens elever.

Lærernes kamp

Etter hvert vokste motstandsbevegelsen til også å omfatte lærerstanden for å verge den enkeltes menneskeverd og fri overbevisning og hindre nazifisering av barn og ungdom. Det ble krevd at lærerne skulle underlegge en lojalitetserklæring til NS og det nye styret. Det ble satt inn nazistiske formenn i lærernes og lærerinnenenes organisasjoner, og disse ble slått sammen til «Lærersambandet». Den som ikke ville være medlem av Lærersambandet, skulle ikke få lov til å undervise lenger. — Likevel meldte nesten alle lærere og lærerinner seg ut av den nye organisasjonen.

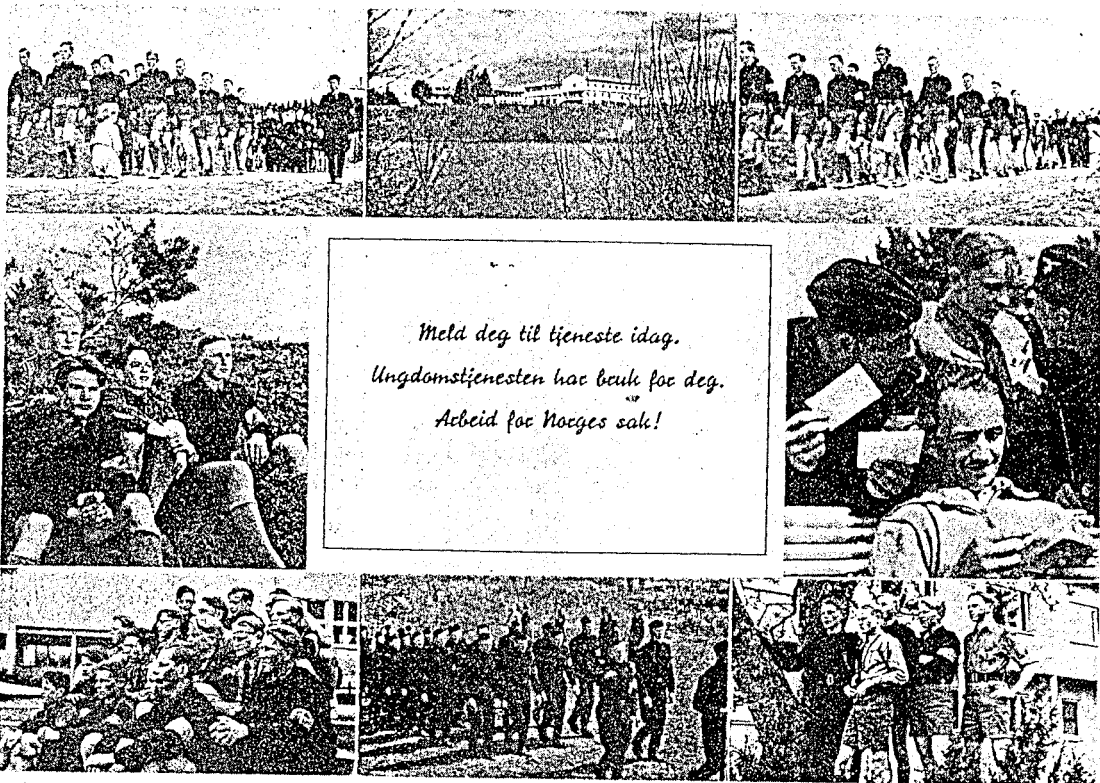
Foreldrene gjorde felles sak med lærerne, og det strømmet inn protestskriv til myndighetene.

Freitag 20. mars ble det satt i gang arrestasjoner av 1100 lærere over hele landet. En del av dem, ca. 500 i alt, ble etter hard

behandling på Grini, Jørstadmoen og andre steder sendt på tvangsarbeid til Kirkenes. Etter en umenneskelig transport i kuvoagner til Trondheim, ble lærerne stuet sammen i et lite skip, «Skjærstad», og nå begynte den verste delen av reisen. Skipet hadde bare køyeplass for 96 personer og tillatelse til å ta 150 passasjerer i alt. Størstedelen av plassen om bord var opptatt av de tyske vaktene. Lærerne ble stuet ned under dekk. De fikk nesten ikke mat eller luft, og de sanitære forholdene var forfælelige. Mange ble syke, men de fikk ikke noen legehjelp. Verst av alt var sulten.

Da «Skjærstad» endelig kom fram til Kirkenes etter nesten to uker i sjøen, ble lærerne satt til hardt tvangsarbeid og veiarbeid.

Først etter flere måneder fikk lærerne vende hjem igjen.



Meld deg til tjeneste idag.
 Ungdomstjenesten har beuk for deg.
 Arbeid for Norges sak!

NORSKE FORELDRE

Loven om nasjonal ungdomstjeneste er satt i verk fra 1. mars. Sør-Fron og Tolga er valgt til de første prøvekuller for N.S.s forsøk på å nasifisere norske barn i alderen 10-14 år. Snart kommer turen til andre distrikter og andre årsklasser.

N.S. ungdomstjeneste betyr at våre barn tvangsmessige oppdras i nasistisk tro og tankegang. Axel Stang og andre ledere har sagt at ungdomstjenesten skal revolusjonere de unges sind og bibringe dem en ny livsanskuelse. Under dekke av sport, lek og andre lokkemidler skal barna oppdras i en åndsretning som strider mot kristen tro og moral, og som krenker alt det vi kjenner som stort og hellig i norsk nasjonal livsholdning.

Kirkens menn og våre tapre lærere har sagt oss at staten her går utenfor sin myndighet og bryter inn i foreldrenes rett til å oppdra sine barn under personlig samvittighetsansvar.

Enhver far og mor som tenker og føler norsk, skal og må nu kjenne sin plikt og ta et klart standpunkt: Nå unnkallelsen kommer, må du nekte å overlate ditt barn til N.S. ungdomsopdragere. Ingen må la seg forvirre lokketoner eller beroligende forsikringer. Ingen må la seg forvirre eller skremme av trusler eller frykt for konsekvenser.

Som ansvarsbevisste foreldre er deres plikt å vise solidaritet med de tusener av norske foreldre som i dag står sammen i en urokkelig beslutning:

Vi sier Nei.

febr. 5. Lov*) om nasjonal ungdomstjeneste.

§ 1. Enhver norsk gutt og jente skal for sin nasjonale oppdragelses skyld og for å tjene sitt folk og fedreland tjenestgjøre i Nasjonal samlings ungdomsfylking. Plikten til ungdomstjeneste begynner 1 januar det år tiårsalder fylles og opphører 31 desember det år attenårsalder nåes.

§ 2. Sjefen for Departementet for arbeidstjeneste og idrett gir i samråd med sjefen for Kirke- og undervisningsdepartementet nærmere forskrifter om gjennomføringen av denne lov og bestemmer i hvilken utstrekning plikten til ungdomstjeneste skal gjøres gjeldende.

§ 3. Denne lov trer i kraft 1 mars 1942.

Oslo 5 februar 1942.

Quisling.

Axel Stang.

R. J. Fuglesang.



Vår sak er din sak-
GÅ MED I KVINNEHIRDEN!

UNGDOM!

FRAMTIDEN ER DIN

SITUASJONEN KREVER DIN INNSATS



UTE



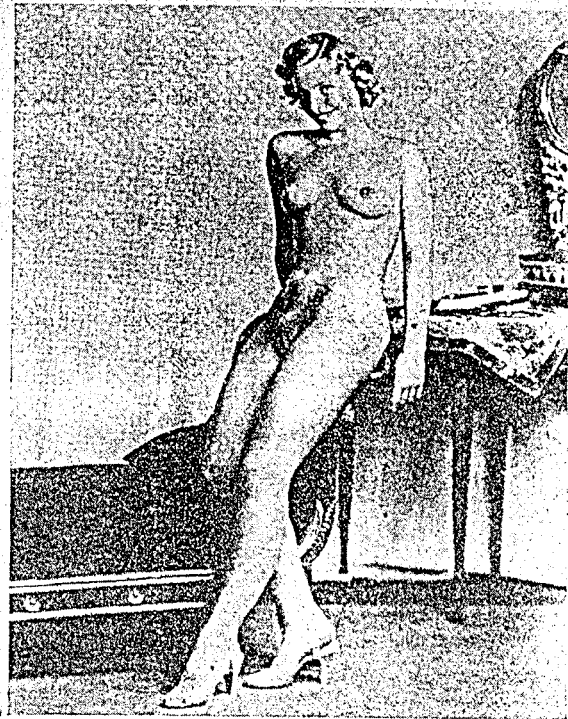
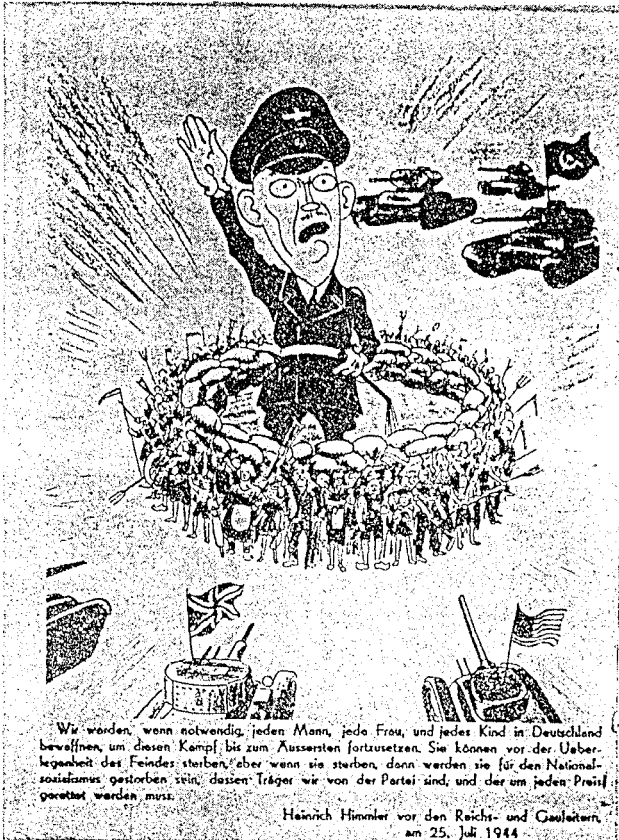
HEIME

Meld deg i dag til aktiv kamp. Dine kamerater ved fronten kaller på deg. Gjør din innsats i Den Norske Skijegerbataljon eller på heimefronten. -- Henvendelse kan skje til

UNGDOMSFØRERENS STAB
HIERONYMUS HEYERDAHLS GATE 1 - OSLO

Antipropaganda

Dette er publikasjoner som ble laget av motstandsbevegelsen for å bryte ned de tyske soldatenes kammoral.



"Hvis nødvendig vil vi væpne hele Tyskland, hver mann, hver kvinne, hvert barn og fortsette kampen. Dere kan dø på grunn av fiendens overlegenhet, men hvis dere dør, da dør dere for nasjonalsosialismen, som er grunnlaget for vårt parti, og som for enhver pris må reddes!"

Dette er hentet fra en hefte som ble laget for å bryte ned soldatenes moral. På annenhver siden er det en karikaturtegning, og på annenhver side er det et bilde av en naken dame. På grunn av bildene hadde soldatene vanskelig for å kaste den. De kunne ikke rive ut et bilde av damen, uten samtidig å få med en karrikatur. Det er forøvrig en dansk motstandskvinne som er avbildet. Hun stilte seg til disposisjon for formålet.

Leht die Blutbilanz aus!

Von Kriegsbeginn bis 1. Januar 1945:



18 672 334 Soldaten
gefallen, vermisst oder
togen:

7 068 509 Mann.

kämpfende Volk verlor:

37.8%

Verluste der gewöhnlichen Volksgenossen im
fähigen Alter sind prozentual 15 mal so
wie die der politischen Leiter der NSDAP.



Von 1 551 709 politischen
Leitern sind gefallen, vermisst
oder gefangen:

38 102 Mann.

Die Parteileitung verlor:

2½%



**ES KOMMT
DER TAG!**



**Dieses Stück Papier
Hinten angewandt,
Ist genau wie wir,
In des Führers Hand.**

te er ble laget for å illustrere forskjellen mellom
yske soldatene og deres politiske ledere.

18.672.334 soldater, omkom 7.068.509 mann.
te tilsvarer et tap på 37,8%.

1 551 709 politiske ledere, omkom 38 102 mann

Det kommer en dag!

Bruk dette papiret i baken,
Det er akkurat slik vi blir behandlet av føreren!

KRIGSHUMOR

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Selv om krigen på mange måter var dramatisk og en prøvelse for det norske folk, blomstret likevel humoren - særlig den beiske og galgenhumoristiske. Her er en del vitser og fortellinger fra krigens dager.

Vet De at utgivelsen av Quisling-frimerkene ble stoppet av myndighetene? Jo, man fant ut at frimerket ikke ville sitte da folk spytet på den gale siden.

Knut Hamsun skal etter sikker forlydende ha solgt "Markens Grøde" til Tyskland. Derimot skal han ha forbeholdt Norge "Sult".

Tyske aviser skriver at nordmennene tar de to kjøttløse dager i uken med godt humør. De skriver dog intet om de øvrige fem kjøttløse dagene.

Tyske flyvere rekreerer seg. Til Aarnes på Romerrike er anmeldt 500 tyske flyvere til rekreasjonsopphold. De skal hver ha en halv liter fløte pr. dag og kjøttmåltider 6 av ukens 7 dager.

En gang ble en ung kontordame spurt om veien dit eller dit. Det var en tysker i bil som spurte. Hun spurte: "May I answer in English?". Dette fikk hun lov til, og den kjekke kvinnen svarte: "I don't know!". Dermed gikk hun sin vei.

Et stlandsbonden fikk sagt sin hjertens mening da han kom inn til staden for å få navnet sitt forandret. Han het Vidkun Purkerud. Navnet var jo ikke videre pent, sa departementet, og departementet fant det rimelig at han ønsket å endre det.

"Hvilket navn vil De nå anta?", spurte funksjonæren. "Per Purkerud", var svaret.

I går kveld, da en skulle trodd Aftenposten virkelig hadde sensasjoner, kom den ut uten et eneste ord om de siste dagers begivenheter. Avisen hadde ikke en eneste frontmelding, og Berlins fall ble forbigått i taushet.

Det kan man kalle verdensreportasje.

En bord på Bygdøyfergen fra Skarpsno til Dronningen befant seg en gjeng på 20- 25 tyske soldater, som skulle tilbringe fridagen sin ute. Støyende og brautende la de beslag på de fleste sitteplassene. Ikke lenge etter var de i gang med å synge "Wir fahren gegen England".

En eldre dame satt med sitt strikkesett og kikket på dem over brilleglassene. Da sangen endelig forstummet, ser hun på den nærmeste tyskeren og sier plutselig: "Si meg, er dere ikke kommet på feil båt? Denne fergen går nemlig bare til Bygdøy den."

Göring (til Himmler): "Hitler har bestemt at jeg skal bli Fører når han er død". Himmler: "Ja, men det er jeg som bestemmer når han er død."

Innskrenkninger i tøyforbruket i Tyskland.

Lange aftenkjoler må ikke lenger forekomme, og man må venne seg til å sove i kort nattskjorte i stedet for i en tøyslukkende pyjamas.

I begynnelsen av det tyske felttoget mot øst brukte de tyske aviser i Norge systematisk betegnelsen Petersburg om byen Leningrad. Siden 1. oktober 1941 brukte de betegnelsen Leningrad i alle offisielle kunngjøringer.

I samband hermed gjengis følgende replikkveksling:

"Har du hørt at tyskerne har erobret Petersburg? Hvorledes det? Jo, nå har de bare Leningrad igjen å erobre".

"Det er synd at den norske befolkning stiller seg så avvisende til oss tyskere", sa en tysker en gang til en jøssing, "for vi er jo av samme rase, har de samme idealer, og når krigen er over, så reiser vi vår veg igjen, og Norge er atter fritt og selvstendig."

"Men hva skal dere gjøre hvis dere vinner krigen da", spurte jøssingen tørt.

En småbruker som hadde 30 høner, fikk et truende brev fra tyskerne med pålegg om å levere egg til Wehrmacht. 14 dager senere fikk tyskerne følgende svar:

"Deres brev av d.s. ble slått opp i hønsehuset, slik at hønene selv kunne få se det. Da hønene tross dette etter 10 dagers forløp ennå ikke hadde gjenopptatt verpingen, har jeg latt samtlige skyte for sabotasje mot den tyske Wehrmacht.

Ærbødigst N.N. (Mannen ble like etter fengslet)

"Nå lysner det for arbeidslivet", sa Oslo-gutten da arbeidskontoret brandt.

Det gikk rykter i Oslo om at Hitler hadde hengt seg. "Var det ikke de vi visste", sa Ole, "at krigen kom til å bli avgjort i luften".

Hun, på hjemmeveien fra selskap, til sin mann: "Jeg har aldri vært så skamfull som i kveld i hele mitt liv, Georg. Du var det eneste i hele selskapet som ikke hadde en etterkrigsplan."

Vet De at natt-trikken kalles N.S.-trikken? Den har ingen tilhenger!

En nordmann som kom hjem fra Tyskland i 1942 fortalte:

"Det er ingen sak å se hvor de unge fruer har sine menn. Deres klededrakt roper det: Er damen gift med en som er stasjonert i Frankrike, går hun kledd i smarte, tynne klær, altså siste Parisermode med lekke strømper og chicke hatter. Er mannen hennes soldat i Norge, går fruen med kostbare pelser og norske skidrakter. Men er mannen ved frontene i Russland, har fruen ingenting å kle seg i. Det er for det meste filler fra førkrigstiden".

En nazist som prøvde å påvirke en jøssing-kamerat, som naturligvis ikke ville ha noe med han å gjøre, spurte en gang de traff hverandre på gaten: "Tror du virkelig at England kommer til å vinne?" - "Nei, det tror jeg ikke", svarte jøssingen rolig, "det vet jeg da!"

En herredskasserer et steds nordpå hadde begynt å vise nazisympatier. En morgen fant han imidlertid hele dørstokken sin dekket med granbar, og dette strakte seg hele vegen bortover til kirkegården. Han meldte seg ikke inn i N.S.

En enquete (spørreundersøkelse) i 1944:

"Hvorfor er jeg medlem av N.S."?. (Svar R. Kielland adm.dir. Oslo Sporveier)

Som tekniker har jeg fra starten følt meg tiltrukket av Førers dynamiske og elektrifiserende personlighet. N.S.-prinsippet: "Foran står Føreren, og bak han noen få, de andre sitter inne", er også i Sporveiens ånd. At våre tilhengere ikke holder seg til opptrukne linjer, at de er få og mangelfulle, spiller ingen rolle, etter at jeg har koblet direktør Samuelsen ut, og selv kan være primus motor. Derfor er jeg medlem av N.S.

Mange undret seg over seg over at Hitlers uniformslue virket så stor. Ikke så underlig, den var foret med en 1 1/2 kg. stålplate!

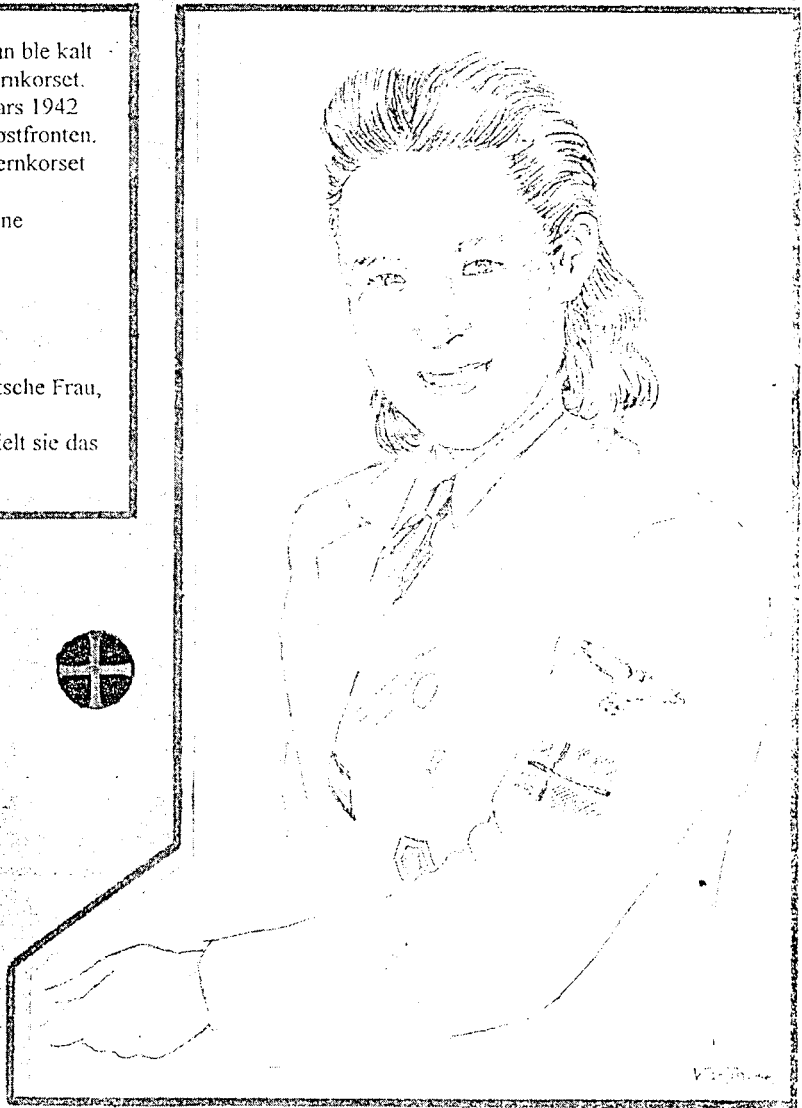
Anne-Gunhild Moxness fra Trondheim, eller "Anne G." som hun ble kalt av soldatene, var den første ikke-tyske kvinne som ble tildelt jernkorset. Hun arbeidet som sykesoster på Ullevål Sykehus inntil hun i mars 1942 meldte seg til fronttjeneste og virket hele tiden til krigsslutt på østfronten. Etter et bombeangrep på krigslasarettet i Reval ble hun tildelt jernkorset for sin offervillige og modige innsats.

Det kan nevnes at siden jernkorset ble innstiftet i 1813, var denne utmerkelse bare blitt 12 kvinner (tyske) tildelt.

Vi nordmenn kan med rette føle stolthet over våre frontsostre.

Anne-Gunhild Moxness aus Drontheim war die erste nicht-deutsche Frau, der das E.K. verliehen worden ist.

Nach einem Bombenangriff auf das Kriegslazarett in Reval erhielt sie das E.K. für ihrer aufopfernden und mutigen Einsatz.



Den første kontingenten med frivillige norske RØDE KORS SØSTERE som reiste ut besto av 26. De kalte seg selv: "Jenter fra Den norske Legion, frivillige i kampen for det nye Norge."

NS-kvinner

HEIM og ATT

Møter



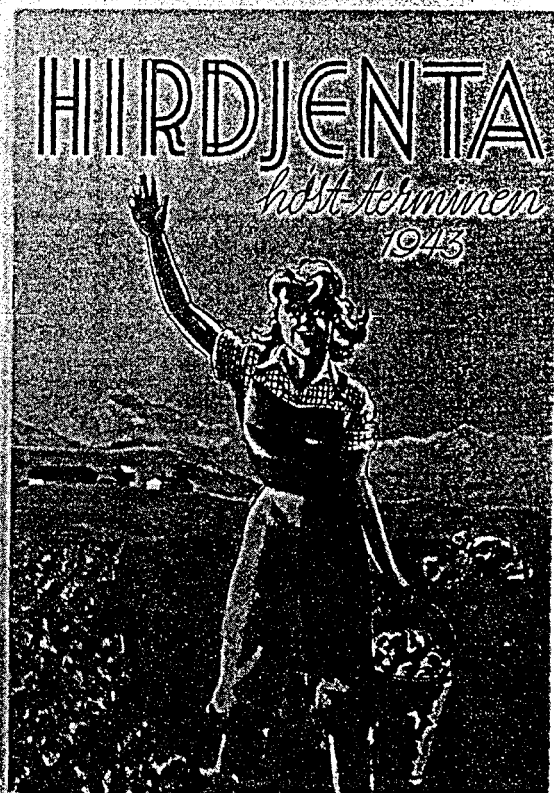
Til fru Maria Quisling,
på ettårsdagen for vår Førelers død
24. oktober 1946.

Kronen med utgangens tærver i kronens smålighet har og skjed
vevret med ristler bestredt. ble hans som vilte vår redning og nød.
Uten forståelse møtte de fram stenket hans panne med blod
Enno med hovtanker facer de fram mot dem som hans kamp forstod.
Vråvarte skyer med uvær og hylm ligger som vredens dag
over vårt Norge fra bryn til bryn
skjegger våre solkorsflagg
skuer ditt øye kun skinningsdyp kvædd
ser du kun sorg på din veg?
Husk at det brenner et lys likevel,
brenner jo nettop for deg.
Husk at bak skyenes jagende grå høit over kulda og gys,
glimler det stjerner på himmelens blå
håpets forgyttende lys
Engang skal komme en dagnings påny,
lindres de blåtenne sår
kjærlighets Herre vil sende sitt gry
tenne den ewige vår.

Fra Kampfeller - Espeland Konsentrasjonsleir

Pierret-krage og hvit hatt er kledelig til en mørk drakt. Hvit hatt, sko og ditto pynt virker sømmelig til en mørk kjole. Brede fargede bånd på treskoene er god støtte for foten. Mørkeblå kjole med border.

Dette er hentet fra et dameblad som NS utga.



Jøssingposten



Slita på Nordjulest under arbeidet.

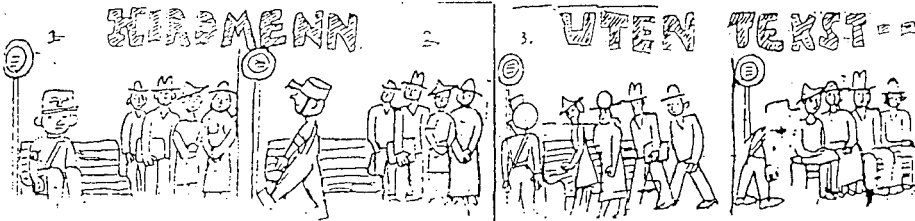
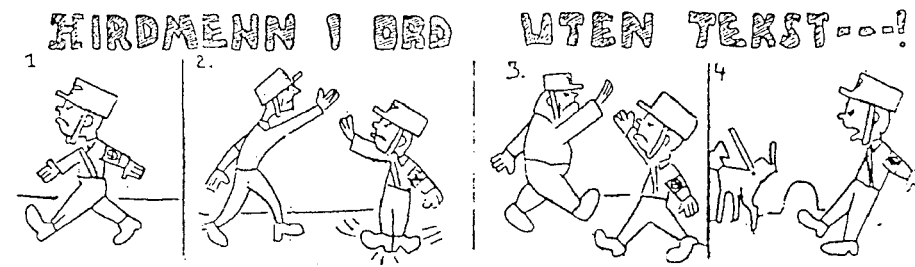
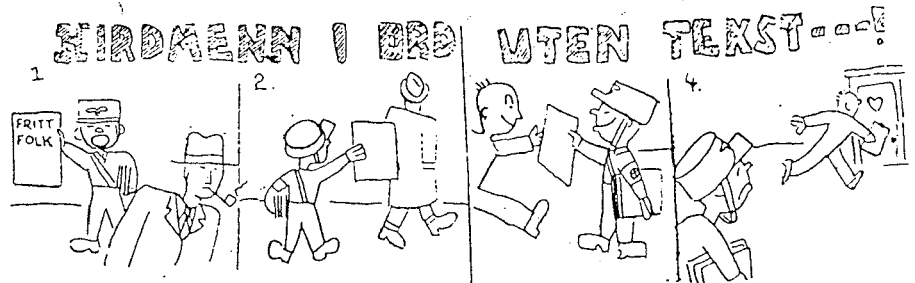
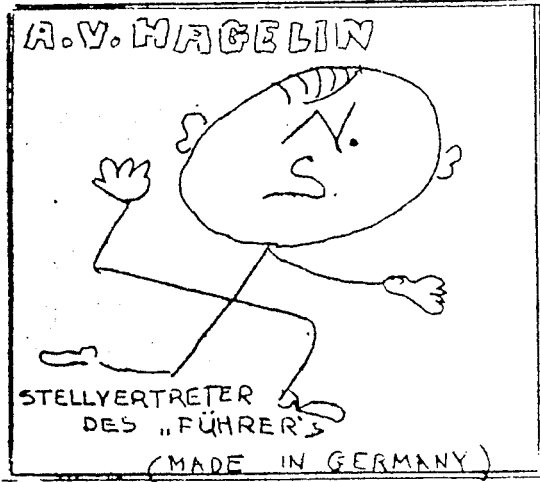
Tegningen er av Per Teigen

Den illegale avisen "Jøssingposten", hvor denne tegningen er hentet fra, het opprinnelig "Send videre". Den ble startet sommeren 1941.

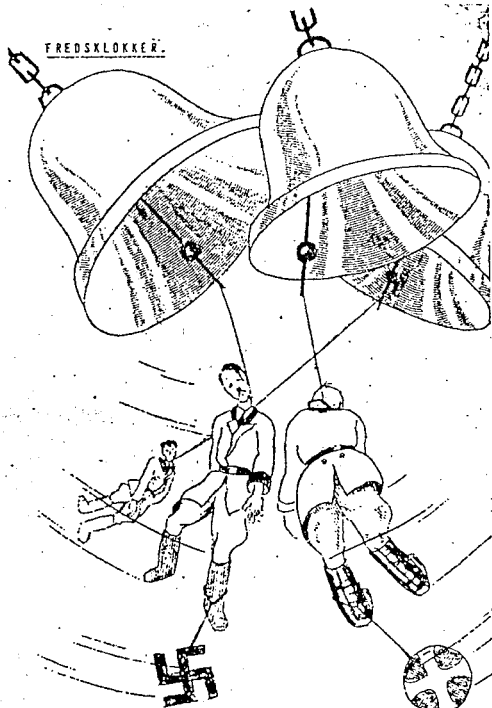
Øverst til høyre på tegningen ser vi Ingeborg Rifling Hagen som var redaktør. Hun bestemte at hvis tyskerne kom, skulle alt avisstoff puttes i stampen nederst til venstre. Tyskerne ville ikke finne på å lete i skittentøyet. Til venstre på tegningen sitter Melvin Simonsen og spiller piano. Dette for å overdøve larmen fra trykkmaskinen.

Flere av de som arbeidet med "Jøssingposten" ble arrestert og døde i tysk fangenskap.

PORTRETT



Tre tegneserier i den illegale avis «Folkeviljen» i Oslo årskiftet 1940/41.



Fredsklokker. Tegnet av Per Alveberg.

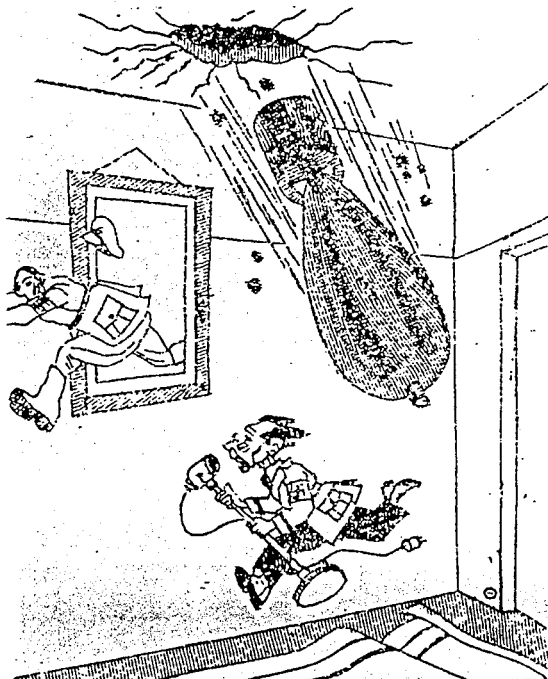


Han tenker for en og taler for ti, hans ordflom går våre ører forbi!

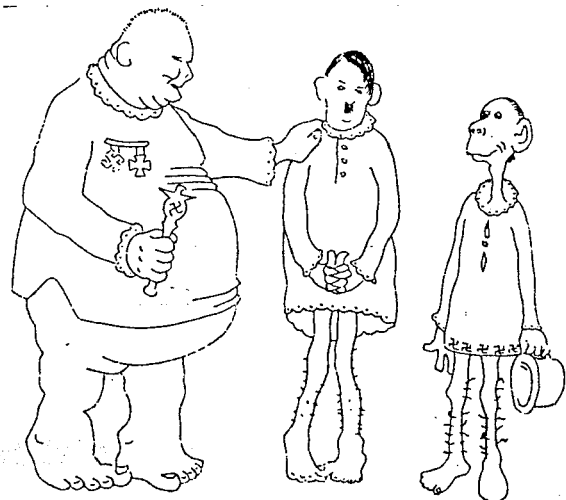
Skredderregning på cellulosedress

Kjøp og hugging av furutre (inkl. frakt og kjøring).....	kr. 60,00
Tilhøving av dressen...	kr. 9,00
15 lommer tilsaget.....	kr. 3,00
30 knappull boret og saget.....	kr. 3,50
1 buksesmekk tilhugget og pusset.....	kr. 1,50
30 knapper påspikret, inklusive feriepenge.....	kr. 1,50
5% avgift til de tyske skogers vel (eks-norske).....	kr. 3,93
Forsikring mot sopp....	kr. 9,07
	kr. 91,50

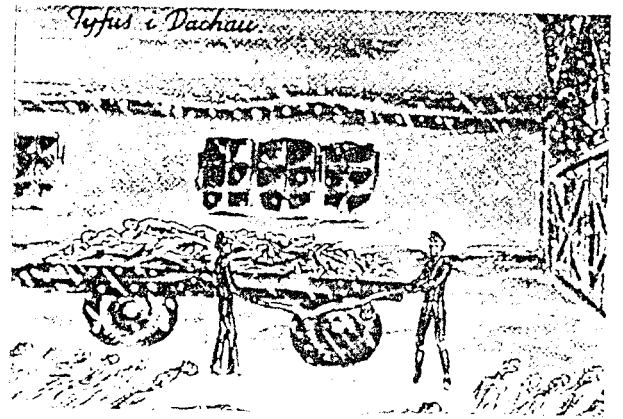
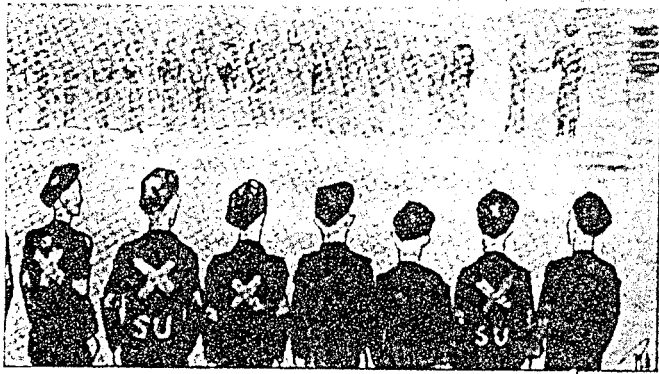
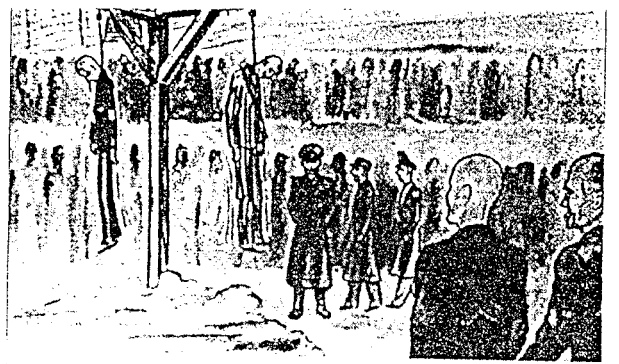
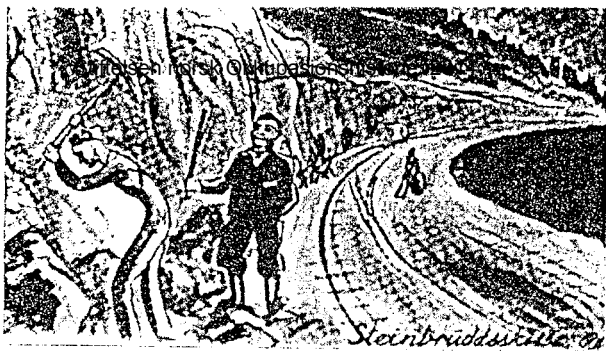
Skulle det til våren vokse ut blader på dressen, gjemmes disse til lappesaker.



Hvis engelskmennene tror av de kan rokke



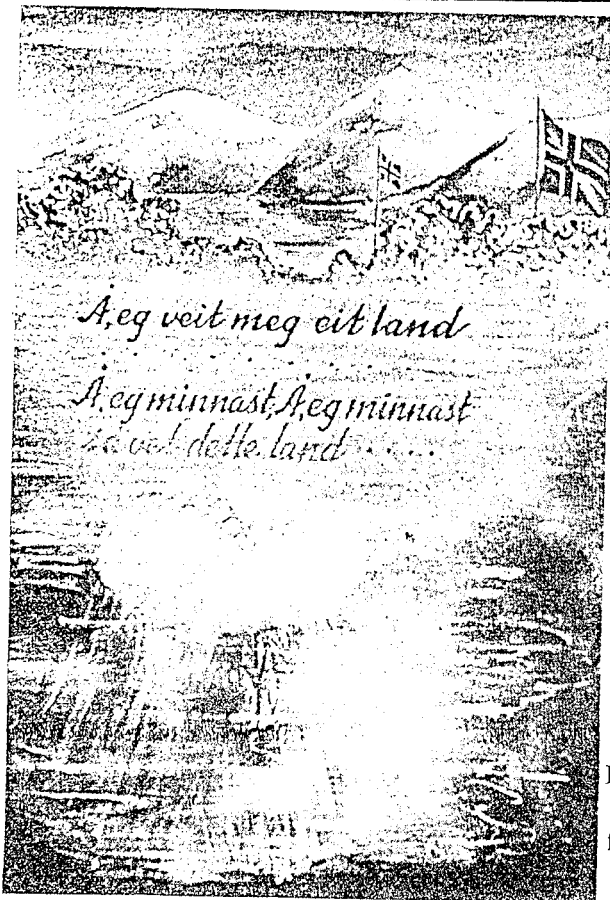
Mote-nytt fra Berlin.



Mange krigsfanger rømte, de fleste ble tatt igjen. Den nevnte hovedfagoppgaven nevner et tilfelle fra en leir ved Åndalsnes, der fire sovjetiske krigsfanger rømte like før jul i 1944. Og tre av dem ble tatt, de kom ikke langt.

Tyskerne behandlet dem slik: De tok naturligvis livet av dem – men hvordan? Den første fikk nese og høyre øre skåret av. Så ble testiklene skåret av. Neglene på venstre hånd ble trukket ut. Han døde av svære og dype stikk på kroppen, bl.a. et 6 cm dypt stikk opp i ganen. Han var altså spiddet på en bajonett inn gjennom munnen. Liket ble kastet i en søppelgrav og lå der i tre dager før det ble gravd ned.

Sovjetiske krigsfanger i en leir i Finnmark.



Tegningene er laget av Rudolf Næss i tysk fangenskap.

Det var før 9. april 1940 ikke tillatt for kvinner å delta i militær operativ tjeneste. De kvinnær som under kampene i Norge kom til å gjøre en innsats ved en rekke militæravdelinger, tilhørte derfor i alt vesentlig lotteorganisasjonene. Det er imidlertid ingen tvil om at lottene gjorde en stor og verdifull innsats under kamphandlingene, ikke minst ved å sørge for det forpleiningsmessige, samt ved å ta seg av syke og sårede.

Da motstandskampen begynte her hjemme fant også tjenestevy kvinner sin plass i rekene. Den innsats de her ytet

med livet som innsats, sto fullt på høyde med mennenes, og mange måtte bete med livet. Deres innsats for imøtelt kan ikke vurderes høyt nok.

I Årenes løp fant også mange kvinner veien over til Storbritannia, der de etterhvert fant sin plass i regjeringskontorer, såvel som i de tre forsvarsgrener, der de gjorde en god innsats i de administrative tjenester. Etter noen tid ble de også å se i de tre forsvarsgreners uniformer og med gradsbetegnelser. Ved de forskjellige sykestuene i London og i Skottland, samt ved MTB-basen på Shetland, gjorde

også norsk sykepleiepersonell en utmerket jobb. I de spesielle kvinnekorps deltok mot krigens slutt en styrke på ca. 350 kvinner.

Sist, men ikke minst, bør nevnes det arbeidet som ble utført av kvinner i den norske handelsflåte. Når alt kommer til alt var det vel kanskje disse som i første rekke fikk krigshandlingene mest innpå livet.

Såvidt vites tjenestegjorde mellom 200 og 300 kvinner ombord i norske handelsfartøyer fra 1939—1945.



Det ble også startet et norsk kvinnekorps av frivillige utenfor Dumfries i Skottland. Første kurset besto av 30 deltakere og artet seg nærmest som en rekruttskole. Treningen var hard og effektiv, og kvinnene fikk virkelig lite av moderne krig, både praktisk og teoretisk, selv om kursstiden varte bare tre uker. Her sees de på utmarsj.

Det har lenge vært vårt ønske å slutte BULLETINENS virksomhet (illegal avis) med en hyllest til

NORGES KVINNER

Deres direkte og indirekte innsats i kampen for vår frihet kan ikke overvurderes. De har gått inn for den felles sak med en glød og en utholdenhet, med et mot og en uforferdethet, med en uselviskhet og en samfunnsånd som bør bli stående som et manende eksempel for oss alle.

Jo lenger krigen varte, jo skarpere og mer tilspisset kampen ble på den indre front, desto uunværligere ble nettopp den kvinnelige innsats på alle felter, - i presse og sambandstjeneste, i eksport og forsyningsvirksomhet - kort sagt overalt der behovet meldte seg for "illegal" aktivitet.

Men når vi hylder den norske kvinnes innsats, tenker vi ikke bare på dem som tok direkte del i det illegale arbeid i marken, - vi tenker like meget på de tusener av mødre og hustruer som husarbeidet ikke levnet tid til innsats utenfor hjemmet, men som levte i stadig spenning og angst for sine sønner og menn, som visste at noe foregikk uten å vite hva det var, som hadde alle savnene og bekymringene, men ingen av de gleder som det aktive arbeide på hjemmefronten ofte førte med seg. Deres innsats var ikke mindre enn den de aktive gjorde. Deres oppfordrende tålmodighet og forsakelse var selve forutsetningen for gjennomføringen av kampen.

Derfor er de siste nummer av BULLETINEN (17. mai 1945) tilegnet

Den Norske Kvinne

Aalesund forhørsrett.

En bukett tyske-tøser og angiversker

som opptrer med stor frekkhet og sjølsagt er uskyldige.

Aalesund forhørsrett var i går preget av en sorgelig rekke av tysketøser og angiversker, hvorav flere er så unge at de møtte med verge. Trass i sin ungdom og trass i at de har full grunn til ydmykhet og skamfølelse opptrådte de fleste av dem så overlegent, frekt og utfordrende at dommeren flere ganger måtte tilrettevise dem meget skarpt. Med en unntakelse erklærte alle siktete å være ikke straffskyldige, men fengslingskjennelse ble avsagt over samtlige.

Den første som ble ført fram var den beryktede og meget omtalte Gestapotosen Alesund, 18 år, som siktes for å bistått fienden med råd og død som angiver. Hun har såleis vært årsak til at en norsk dame ble arrestert og med den utstrakte forbindelse hun har hatt med Gestapos kontor, må en anta at hun har gitt Gestapo opplysninger som kan ha ledet til at også andre norske er blitt arrestert.

Siktete gjorde ingen skam på den stand hun tilhører, for hun opptrådte så frekt i retten at det vanskelig kan beskrives. Man må være tilstede for å beskue et slikt praktkeksemplar av krigstidens løse fugler.

— Hva var grunnen til Deres besøk hos Gestapo? spør adm.

— Det var av helt privat karakter.

— Føstet kanakje?

— Ja, tyskerne drakk, og vi så på.

— Talte De tysk?

— Det var ikke nødvendig, for de talte norsk.

På adm. spørsmål om angiveri, forklarer siktete at hun engang mottok et brev som var så «sørekrenkende» at hun forela dette for Gestapo, som straks tok seg av damen og satte henne i fengsel. Men anmeldelsen var gjort i tankeløshet, legger hun til.

Av siktetes politiforklaring framgår også at damen satt fengslet i to måneder, og da hun kom ut igjen ringte siktete til henne, og sa at hun ikke måtte være sint på henne for anmeldelsen, for hun arbeidet for en hemmelig organisasjon, og anmeldelsen var bare for å skaffe seg tillit hos Gestapo.

Alesund, 18 år, siktes for overtrædelse av landsvikanordningen. 1) Ved at hun har vært medlem av NS og jentehorden siden 1942 og deltatt i et kurs i Tykland i sjukkepleie og kokning. 2) Med skjellig grunn mistenkes for å ha gitt Gestapo opplysninger om norske borgere, og brent papirer for det tyske Zahlmeistereri.

Siktete erkjenner for retten å ha vanket hos Gestapo, men opplysninger om norske borgere har hun sjølsagt aldri gitt, og hun er svært uvitende om hva disse bedlene har foretatt seg. Straffskyldig føler hun seg sjølsagt ikke, men måtte nok vandre den tunge gang tilbake til fangeleiren igjen etter å ha fått opplest fengslingskjennelsen.

Alesund, 21 år, siktes for overtrædelse av landsvikanordningen og straffelovens prgr. 86 dermed at hun med skjellig grunn mistenkes for å ha bistått fienden med råd og død og derved påført folk ubehageligheter. Hun har hatt utstrakt forbindelse med tyske soldater, og har et barn med en Feldwebel.

Siktete har drevet så godt som offentlig hus for tyskerne i helmen sin på Steinvägvegen. Har hennes naboer noen gang forsøkt å påtale dette, har de som oftest mottatt trusler fra henne, i enkelte tilfelle også blitt tatt under forhør hos Gestapo eller andre tyske myndigheter.

Når man ser hvilken utrolig frekkhet en slik «dame» kan opptre i retten med undres en ikke over at hun har vært til skade og skapt irritasjon hos sine medmennesker, særlig naboene. Foreløbig får hun kvile på sine gjerninger i fangeleiren på Nerve.

Alesund, 20 år har frivillig tatt tysk arbeid, spæsert meget med tyskerne, mistenkes for å ha gitt disse opplysninger som kan ha skadet norske interesser og ført til arrestasjon av norske borgere.

På adm. spørsmål om hva som fikk henne til å ta tysk arbeid, hevder siktete at det var etter press fra Arbeidskontoret, og legger til: «Ei de' anna vente at vi blei slik, når alle dei fine slapp tyskearbeid, men vi måtte.»

Hun forteller at hun har vært arrestert av tyskerne en gang. Hun og en venninne var kommet inn i en tysk bakke hvor der hang et bilde av Hitler. De hadde da sagt:

«Henger du der og, din masse-morder.» Dette talte sjølsagt ikke tyskerne og så ble det fengsel. Hun har hatt stor privat omgang med «herrefoll» etc.

Skolepike Alesund, 18 år, siktet for landsvikk, støttende medlem av Germaniske SS Norge, har båret hrduniform og vanket meget på Gestapos kontor i Aalesund som angiverøke.

Siktete forklarer at hun har vært en tid i Oslo, hvor hun var kontordame på foretakerkontor og hos en demann Støren. På spørsmål om angiveri svarer hun at hun ikke har gjort det, så vidt hun vet (1)

FRIGJØRINGEN



FRA HJEMMEFRONTENS LEDELSE

FRED!

Fra de alliertes hovedkvarter meldes at Tyskland har kapitulert betingelsesløst kl. 1 $\frac{1}{2}$ 2 idag.

Til Telen meldes at britiske flåtestridskrefter er løpt inn til Larvik. Dessuten er britiske flåtestridskrefter på veg inn Oslofjorden. Britiske flåtestridskrefter er også observert utenfor Haugesund.

Vår kamp er kronet med seier!
NORGE ER ATTER FRITT!

Våre sinn er fylt av glede, våre hjerter av takknemlighet mot dem som falt i kampen og mot alle som var med og kjempet seieren fram.

Fienden skal nå avvepnes av norske og allierte styrker, og snart vil vi helt ut være herrer i landet. Men husk: Kapitulasjon er ikke det samme som fred. Fienden har ennå våpen.

La oss midt i gleden bevare ro, verdighet og disiplin. Opptre ikke utfordrende overfor den slagne fiende, og ta ikke retten i egen hånd.

Krigens oppgaver er løst, fredens oppgaver venter. De krever at vi sammen setter alt inn for å gjenopprette vårt folkestyre og vår rettsstat.

Den fred vi nå har vunnet skal forplikte oss like sterkt som krigen og nøden bandt våre viljer til fedrelandets sak. Sammen skal vi bygge landet opp igjen som et bedre, rikere, lykkeligere hjem for alle.

Gud signe vårt dyre fedreland!

Det skulle heldigvis ikke bli noen lange knivers natt i Norge. Hjemmefrontens parole om å vise ro, verdighet og disiplin ble fulgt av alle. Utrekninger av nazister i stats-, fylkes- og kommuneapparatet gikk greit, i mange tilfeller forsvant de av seg selv, og ble senere tatt hånd om av lovens håndhevere.

Mange tyske gestapister ble funnet rundt om i tyske interneringsleire der de hadde ikledd seg hærens uniformer. Det var bl.a. tilfellet med en av krigens verste torturister, Sigfried Fehmer. I Porsgrunn ble 74 gestapister arrestert og ført til Victoria Terrasse.

Deres sjef Fehlis ble også tatt her, men greide å skyte seg selv.

På Skaugum gikk Terboven og politigeneral Rediess inn i en bunker 9. mai, og tok sine egne liv. 3 dager senere, 11. mai tok Jonas Lie og Rogstad sine liv på Skallum gård i Bærum, der de hadde forskanset seg i noen dager omringet av hjemmefrontstyrker.

Selve «ministerpresidenten» meldte seg på Oslo Politikammer i Møllergaten 9. mai sammen med seks av sine ministre, og de ble alle straks arrestert. Quisling forlangte riktignok å bli behandlet som «statsoverhode» men til ingen nytte.

Langsomt og sikkert malte rettsapparatets kvern, og fengselene fyltes med de mange som hadde et alvorlig oppgjør med

domstolene i vente. Fangeleiren Grini som ble omdøpt til Ilebu, ble det sted som fikk ta imot de fleste.

Det tok noen år før rettsoppgjøret var slutt. Men da var omtrent 46 000 ilagt straff. Slett ikke alle disse hadde vært medlemmer av NS. 18 000 fikk frihetsstraff og 28 000 ble straffet med bøter. 30 norske og tyske krigsforbrytere ble dømt til døden og 25 av dommene ble fullbyrdet.

Den lengste og mest omfattende rettsaken var selvsagt saken mot Vidkun Quisling. Hans landsforræderi ble grundig klarlagt, og han endte sitt liv foran en eksekusjonspeletong på Akershus.....



En Rinnan-udåd

Den 22. februar var en gruppe Englandsfarere, blant dem mange fra Oslo-området, klar til å reise over med en fiskeskøyte fra Godøy vest av Ålesund. En annen båt, Viggo, lå klar øst for byen for å transportere dem til et møtested ved Hustruhavn like nord for Godøy.

Men Gestapo visste om ekspedisjonen og var rede til å gripe inn. Det lokale gestapokontor var kraftig forsterket av folk fra Trondheim, blant dem angiver Henry Oliver Rinnan.

Gjennom to av Rinnans agenter hadde Gestapo klart å infiltrere i en av Ålesunds eksportgrupper. En høy Gestapo-offiser sto klar med bil for å følge etter droesen som skulle kjøre flyktningene til motorbåten Viggo, som Gestapo visste lå et eller annet sted i Ålesund-området.

Sent på kvelden kom droesen og hetet flyktningene, blant dem de to angiverne. Gestapo-offiseren hoppet i bilen for å følge etter, men var uheldig, kjørte utfor og punkterte. Tyskerne sperret alle hovedveier i håp om å finne flyktningene, men uten hell. Imidlertid førte disse tiltak til at mange av flyktningene ble sterkt forsinket, og dette fikk skjebnesvangre følger. Båten som førte dem til Hustruhavn, kom lenge etter avtalt tid. De som skulle føre dem videre, var etter instruks reist derfra. Viggo returnerte derfor til stedet (Lerstadnacken) øst for Ålesund, der den la seg til ankers med 29 mennesker ombord for å vente på nye ordre fra eksportgruppen. Den var imidlertid sprenget i løpet av natten. I alt var omkring 50 personer arrestert.

Kvelden etter fikk de to Rinnan-folkene lov til å ro i land. De var ikke sene om å ringe fra nærmeste kiosk til hovedkvarteret. Kort etter var Viggo omringet av båter fra sjøen og soldater fra land. Av flyktningene som ble tatt — noen få hadde dratt fra borde for tyskerne som — ble 18 menn henrettet på Trandum den 30. april. En var slått ihjel under forhör, en ble henrettet på Falstad i oktober. Dette var Henry Rinnans første store seier i tysk tjeneste, den som ble til boken og filmen «Englandsfarere».

Opgjør med landssvikere og krigsforbrytere

Arrestasjonslister var utarbeidet sammen med instruksjer til domstol- og etterforskningsorganene som snart skulle tre i funksjon. Det er anslått at politi og hjemmestykker pågrep i underkant av 29.000 personer. Fangetallet lå på ca 14.000 den 1. juli 1945. Ved utgangen av året var antallet fengslede og internerte sunket til under 8000.²¹

Etter krigen årsskiftet 1945/46 var rundt 5000 nordmenn engasjert i landssvikoppgjøret innenfor rettsapparat, politi og fengselsvesen. Størst interesse knyttet det seg til rettsaken mot Vidkun Quisling som startet den 20. august 1945. Quisling ble henrettet etter at høyesterett den 24. oktober hadde stadfestet kjennelsen om dødsdom i Eidsivating Lagmannsrett.

Domstolene idømte lovens strengeste straff mot i alt 30 nordmenn og 15 tyske krigsforbrytere. 10 av dødsdommene ble avsagt i forbindelse med prosessen mot Henry Rinnan og hans medløpere som hadde en uhyggelig meritliste å svare for. Benådning reduserte seinere antallet fullbyrdede dødsdommer til å omfatte 25 nordmenn og 12 tyskere. Den siste av henrettelsene fant sted i august 1948. I alt ble det innledet etterforskning mot vel 90.000 personer. Men bare vel halvparten, ca. 46.000, endte med siktelse. Domstolene idømte ubetinget fengselsstraff i 17.000 tilfeller. I ca. 600 saker dreide det seg om fengselsdommer på 8 år eller mer. Fengsel var vanlig straffereaksjon for NS-ledere, frontkjemperne, medlemmer av hirdens væpnede avdelinger, deltakere i de NS-registrerte særdomstoler samt ansatte i norsk Stats- og Grensepoliti. En særlig forhatt gruppe var de som hadde gått til Gestapo eller til norsk politi med opplysninger som utløste okkupasjonsmaktens motstandere for arrestasjoner, tortur eller trusler om inngrep. I alt ble 4765 personer straffet for tysk sikkerhetspoliti. De som bare hadde NS-medlemskap å svare for, i overkant av 26.000 personer, slapp vanligvis med bot og tap av stemmerett for 10 år.

Krigens verste angiver

Krigens verste angiver og torturist var Henry Oliver Rinnan. Han var født i 1915 i Trøndelag og Trondheim ble hans hovedkvarter under krigen. Her etablerte han den såkalte «Sonderabteilung Lola» i forståelse med Gestapo, og ved infiltreringsvirksomhet og provokasjoner klarte denne gruppen på 60 mennesker å overgi i tyskernes hender over 1000 aktive motstandsfolk, hvorav 80 ble drept og flere hundre torturert.

Rinnan ble tatt etter frigjøringen og sammen med flere av sine medarbeidere stilt for retten. Selv ble han funnet skyldig i 13 mord og fikk sin dødsdom.

Quisling i varetektsarrest

Meldte seg «frivillig» sammen med endel andre «ministre».

Oslo 9 (NTB): På en pressekonferanse i dag opplyste politimesteren i Oslo, Hirsch. De er også satt i varetektsfengsel, tidligere er ministrene Whist og Skarphagen arrestert. Medlømmene av Quislings høyesterett er også arrestert, likeledes riksadvokat, fylkesfører Holm og Orvar Sæther. I alt om lag 400 personer er arrestert. Ellers meldes fra alle kanter av landet at alle framtreddes medlemmer av NS arrestert eller hvort.

Quisling har sagt —

«— vi har det diktatur som oppstår som følge av en enkelt manns maktskykke begjær. Hos de fleste mennesker ligger trangten til å gjøre seg gjeldende, hos enkelte er denne trang så sterk, at man for enhver pris må fram til makten uansett mål og midler.»

Quisling i foredrag 30 mai 1937 iflg. Fritt Folks referat.

Quisling tror på myk overgang

5. mai om ettermiddagen talte Quisling i radio — og talen gikk ut over høyttalerne som var stillet opp en rekke steder i byene. Quisling understreket at hans regjering ville bestrebe seg på å opprettholde ro og orden i landet. Borgerkrig måtte for enhver pris unngås! «Den nasjonale norske regjering er landets lovlige regjering. Inntil den er avløst av annen lovlige regjering, må den derfor adlydes.» Quisling forsikret at NS' væpnede avdelinger bare skulle fungere som et norsk ordensvern, og de sto under norsk kommando. Folk som samlet seg rundt høyttalerne, ristet smilende på hodet. Kunne han være så naiv

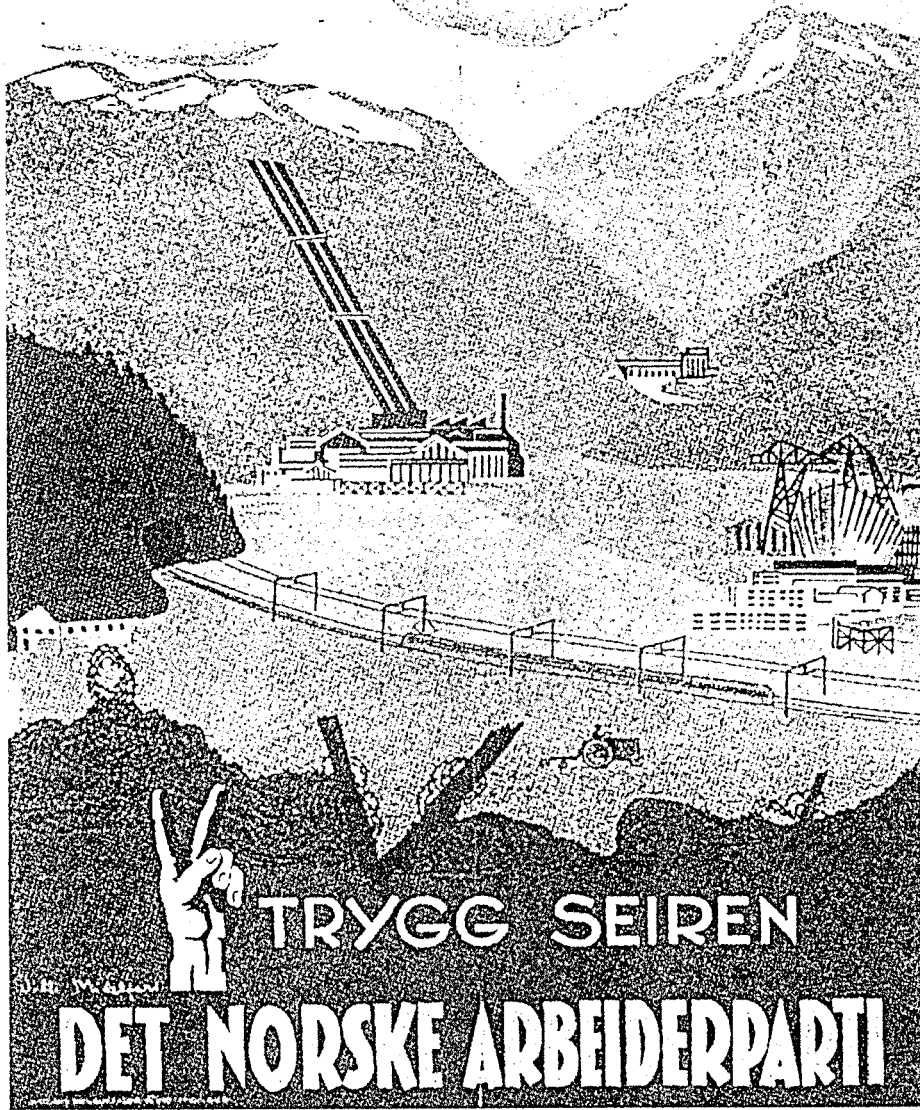
og tro at han ville bli «avløst» på ordinær måte? Meget taler for at Quisling mente nettopp det. På et føreremte på Slottet samme dag ble det i fullt alvor drøftet forskjellige former for «myk» overgang til et fredsstyre. Et felles ordensvern av Hirden og Milorg var en slik mulighet, men møtedeltakerne kunne ikke bli enige om hvilke distinksjoner en slik styrke skulle ha. Samme dag åpnet politimester Jonas Lie en frontkjemperutstilling i Håndverkeren i Oslo. I sin tale poengterte også han at NS ikke ønsket borgerkrig, men han la til: «Men hvis de andre absolutt vil ha den, hvis de andre innleder den og vil den, så skal de finne oss beredt til å ta den.»

Quisling henrettet klokka 2,40 i natt

Etter at fru Quislings søknad om benådning var avslått

Justisdepartementet meddeler: Vidkun Quisling ble ved Høyesteretts dom av 13. oktober dømt til døden. Høyesterett anbefalte ikke benådning. Heller ikke riksadvokaten. Quisling har sendt Kongen en forestilling hvor han hevder at han er uskyldig dømt, men sier at han ikke søker benådning. Fru Quisling har derimot søkt om benådning for sin mann. Kongen har i statsråd i går avslått fru Quislings benådningssøknad og bestemt at dommen skal fullbyrdes. Dommen er fullbyrdet ved skytning i morges kl. 2.40, og de pårørende er underrettet kl. 9 i formiddag.

BYGG LANDET!



TRYGG SEIREN
DET NORSKE ARBEIDERPARTI

Hva Krigen lærte oss!

Sogneprest Asle Enger - som frivillig fulgte de norske offiserer til fangenskapet i Polen - har skrevet denne korte apell til dagens skolebarn:

Hva var det vi som barn og unge den gang lærte av krigen, da den brått og brutalt ble kastet på oss den råkalde Aprilmorgen i 1940 og fem lange krigsår fulgte.

Jo, barn, jeg tror jeg kan fortelle dere det: Først og fremst takknemlighet.

For vi var så dumme at vi forsto ikke, før det var for sent, alt det vi hadde å takke for.

Og så lærte vi å bli gla for lite. Vi var så bortskjemte. Omtrent som dere er nu. Vi fikk det vi ville. Og vi sa og gjorde nesten alt vi ville. Men vi fikk lære noe annet. Plutselig var alt forbudt. Oppslag over hele Norge: Skut blir den som.... Og det var dødsens svarte alvor. På Festingen og i Trandum-skogen førte de våre gutter ut, med bind for øynene. Og det smalt....

Vi fikk lære ved brutal undervisning i et sprog som alle måtte forstå hvilken rikdom det er å få være fri mennesker i et fritt land. Vi hadde tatt det som selvfølge. Vi hadde misforstått. Vi fikk lære.

Vi fikk lære hva trygghet betyr. Når flyalarmen gikk. Når bomber eksploderte. Og vi måtte lære så meget mere av smertens lekse.

Men vi er urolige når vi nå - 40 år etter - tenker på dere. Vi kan ikke glemme hva en stor statsmann sa: Det folk som ikke vil lære av historien, må finne seg i å få historien repetert. Det må aldri skje barn! Derfor sier vi til dere: Stå vakt om den dyrekjøpte frihet dere har. Betal prisen. Vær beredt til å kjempe for gullarven vi fikk: Vår kristne tro og kultur. Gud velsigne Mor Norges barn! Gud velsigne det nye Norge.

Asle Enger